

SPRÁVY
SLOVENSKEJ
PARAZITOLOGICKEJ SPOLOČNOSTI PRI SAV

ČÍSLO 13

DECEMBER 2008

Obsah

Editoriál.....	4
Správa o činnosti výboru SPS pri SAV vo funkčnom období 2005 – 2008.....	6
Správa revíznej komisie o kontrole hospodárenia SPS pri SAV vo funkčnom období 1.10.2005 – 30.9.2008	8
Správa o hospodárení Spoločnosti v r. 2008	10
Uznesenie Valného zhromaždenia SPS pri SAV zo dňa 4.11.2008, Košice.....	10
Ceny SPS pri SAV za rok 2007 za najlepšie publikované práce mladých parazitológov	11
Vedecká výchova na Parazitologickom ústave SAV v školskom roku 2007/2008.....	12
Surveillance parazitozoonóz v r. 2007	14
Parazitologický ústav má nového riaditeľa.....	15
Aktivity členov SPS pri SAV na domácich a zahraničných konferenciách a sympóziách	
- VII. medzinárodná vedecká konferencia Ekológia a veterinárna medicína.....	16
- 16. helmintologické dni.....	17
- VIII. české a slovenské parazitologické dni.....	18
- Medzinárodné stretnutie cestodológov v Smoleniciach.....	20
- 10. Európske parazitologické multikolokvium.....	23
- Konferencia „Zoonózy – spoločná ochrana zdravia ľudí a zdravia zvierat“.....	27
- Slovenskí vedci skúmajúci kliešte získali v Južnej Amerike medzinárodné ocenenia	28
- Konferencia „Prírodné ohniskové nákazy“	29
Významné ocenenia pre slovenských parazitológov	
- Významné štátne vyznamenanie udelené profesorovi Dubinskému.....	30
- Tretí ročník ocenení „Vedec roka 2007“ aj do Košíc.....	31
- Čestné uznanie Predsedníctva SAV.....	31
- Ceny SAV 2008 s rekordami.....	32
- Mesto Košice ocenilo vedcov zo SAV.....	34
- Ocenenia zo Slovmediky.....	34
- Slovenský festival kazuistik z pediatrie.....	35
- Ocenenia nevedeckým pracovníkom.....	36
Kalendár parazitologických podujatí 2009 – 2010	37
Výzva.....	38

Redakčná rada Správ SPS:

MVDr. Zuzana Vasilková, doc. MVDr. J. Čorba, DrSc.,
prof. MVDr. V. Letková, CSc., doc. RNDr. F. Ondriska, PhD.

Editoriál

Vážení členovia Slovenskej parazitologickej spoločnosti pri SAV,

dostáva sa Vám dostáva do rúk nové číslo našich správ, ktoré mimoriadne vychádza na prelome dvoch veľmi významných rokov vo svete, ale aj v našej parazitologickej spoločnosti. Už sme sa vžili do reality, že sme členským štátom Európskej únie. Dnes stojíme na prahu vstupu do Eurozóny, keď nás opantáva nostalgia za zánikom našej koruny, sme naplnení očakávaniami z prílivu zahraničného kapitálu, ktorý by mal rozhábať našu sľubne sa rozvíjajúcu ekonomiku. Kto vie, ako sa nás dotkne svetová finančná kríza.

Príprava na vstup Slovenska do zjednocujúcej sa Európy vytvoril pre vedeckú komunitu už niekoľko rokov vopred spoločný Európsky výskumný priestor. Ten sľuboval lepšie začlenenie sa našich vedeckých inštitúcií do veľkých európskych projektov. Mnohé kolektívy, medzi nimi aj orientované na parazitológiu, sa tejto možnosti úspešne zhostili. Skratky RP, COST, EUREKA, TEMPUS a mnohé ďalšie sa stali pre nás už každodennou súčasnosťou. Ale niet sa čo diviť. Veď parazitológia, lepšie povedané parazity v súčasnosti „hýbu“ svetom.

Pod vplyvom globálnych klimatických, spoločenských i politických zmien mnohé závažné parazity rozširujú svoj areál, dostávajú sa do nových oblastí, kde doposiaľ neboli a spôsobujú tzv. „vynárajúce sa“ choroby. Veď z 10 najzávažnejších infekčných chorôb na svete podľa WHO je 8 parazitárnych, respektíve parazitmi prenášaných. Medzi nimi je aj malária, ktorá sa nebezpečne šíri do Európy a endemické ohniská sú už napr. v Taliansku, Grécku a Bulharsku. Slovensko je potenciálnou krajinou pre opätovný výskyt malárie. Ako nové na Slovensku však boli v ostatných 5-10 rokoch zistené aj iné závažné parazitózy ako alveolárna echinokokóza, babezióza psov, fascioloidóza, hepatozoonóza, anaplazmóza, dirofilarióza, neosporóza a ďalšie, ale aj nové parazity rastlín. Objavili sa nové druhy stavovcov ako napr. šakal zlatý alebo ázijská ryбка býčkovce amurský, ktoré k nám môžu zavliecť alebo šíriť ďalšie, i cudzokrajné parazity.

Odzrazom závažnosti parazitárnych chorôb doma i vo svete je aj nárast náročnosti vedeckých projektov i kvality ich výstupov. Je to vidieť napr. aj na stúpajúcom mediáne „impakte“ svetových parazitologických časopisov, kde publikujeme naše vedecké príspevky. Stúpa počet i úroveň parazitologických podujatí organizovaných za účasti našej spoločnosti, ako boli napr. České a slovenské parazitologické dni, 6. medzinárodný workshop o systematike a fylogénze pásomníc alebo Európske parazitologické multikolokvium (EMOP) v Paríži, kde naša spoločnosť bola vyzvaná, aby usporiadala jeden z najbližších ročníkov tejto konferencie.

Významné boli aj ocenenia na domácich i medzinárodných vedeckých súťažiach a podujatiach. Len v r. 2008 získali členovia spoločnosti cenu Mladý výskumník roka, Cenu pre mladého českého a slovenského mikrobiológa, tri certifikáty za vynikajúci poster na svetovej konferencii o kliešťoch v Argentíne, cenu Zlatá Incheba za exponát Nové parazity ľudí, zvierat a rastlín na Slovensku na medzinárodnej výstave EXPO INCHEBA Bratislava, ale aj iné ceny a uznania.

Najvýznamnejším domácim ocenením našej parazitologickej školy bolo udelenie najvyššieho štátneho vyznamenania, Pribinovho kríža II. triedy, ktoré prevzal

prof. MVDr. Pavol Dubinský, DrSc. z Parazitologického ústavu SAV v Košiciach pri príležitosti štátneho sviatku Dňa vzniku SR od prezidenta republiky Ivana Gašparoviča, za významné zásluhy o sociálno-hospodársky rozvoj Slovenskej republiky.

Rok 2009 bude nesporne náročný. Sme plní očakávania vyhlásenia úspešných žiadateľov o projekty z výzvy operačného programu štrukturálnych fondov EÚ „Centrá excelentnosti“, očakávame nové výzvy vedeckej agentúry APVV a programu 7. RP EÚ. Rok 2009 bude aj rokom spoločenských podujatí. SPS pri SAV a Parazitologický ústav SAV pozývajú svojich členov i vedeckú obec na seminár o živote a diele prof. MVDr. Pavla Dubinského, DrSc., dlhoročného predsedu SPS a riaditeľa Parazitologického ústavu SAV, pri príležitosti jeho významného životného jubilea, 70-tych narodenín. Seminár sa uskutoční dňa 12.2.2009 v Košiciach.

Vážení kolegovia, priatelia, členovia spoločnosti, dovoľte, aby som Vám poďakoval za Vašu prácu, aktivitu a výsledky dosiahnuté v uplynulom roku. Osobne sa chcem ďakovať prof. Dubinskému za dlhoročnú plodnú a obetavú prácu na poste predsedu našej spoločnosti a člena výboru, ktorého sa pri ostatných voľbách zriekol v prospech svojich kolegov, napriek vysokému počtu volebných hlasov.

Rovnako moja vďaka patrí doc. MVDr. Júliusovi Čorbovi, DrSc. za jeho editorskú činnosť, húževnatosť a úsilie sprostredkovať aktuálne informácie pre slovenských parazitológov prostredníctvom Správ SPS pri SAV od ich vzniku. Verím, že kvalitu správ udrží a možno pozdvihne jeho nástupkyňa MVDr. Zuzana Vasilková, ktorá už rozšírila tlačovú formu komunikácie členov spoločnosti o modernú elektronickú podobu, a tak sa môžeme hrdiť vlastnou webovou stránkou.

Vážení kolegovia, do nového roka Vám želám veľa zdravia, osobnej pohody, úspechov vo Vašej práci i v osobnom živote.

Branislav Peťko
predseda spoločnosti

Správa o činnosti výboru SPS pri SAV vo funkčnom období 2005 – 2008

Výbor SPS bol zvolený korešpondenčným spôsobom a potvrdený Valným zhromaždením dňa 26.9.2005. Pracoval od 1. októbra 2005 v tomto zložení:

prof. MVDr. Pavol Dubinský, DrSc.	"predseda
doc. RNDr. František Ondriska, PhD.	"podpredseda
doc. MVDr. Július Čorba, DrSc.	tajomník
prof. MVDr. Valéria Letková, CSc.	pokladník
doc. MVDr. Branislav Peťko, CSc.	člen
prof. MVDr. Lýdia Čisláková, CSc.	člen
RNDr. Milan Labuda, DrSc.	člen

Revízná skupina:

RNDr. Samuel Velebný, CSc.	predseda
prof. RNDr. Jozef Halgoš, DrSc.	člen
RNDr. Elena Kociánová, CSc.	člen

Po úmrtí prof. RNDr. Milana Labudu, DrSc. bol kooptovaný za člena výboru prof. RNDr. J. Halgoš, DrSc. a za člena revíznej skupiny RNDr. Michal Stanko, CSc., na základe výsledkov korešpondenčnej voľby.

Činnosť SPS riadil výbor, ktorý sa zišiel celkom 9 krát, najmä pri príležitosti obhajob dizertačných prác, konferencií, seminárov a pod. Na niektorých sa zúčastnil aj čestný člen výboru prof. MUDr. G. Čatár, DrSc., ktorý má poradný hlas.

Výbor úzko spolupracoval s Radou slovenských vedeckých spoločností pri SAV, ktorá usmerňovala činnosť Spoločnosti a poskytovala finančnú podporu pre činnosť výboru, vedecké akcie a vydávanie zborníkov z konferencií.

Výbor úzko spolupracoval s komisiami zabezpečujúcimi doktorandské štúdium. Vedecká výchova pokračuje vo vednom odbore 15-12-9 Parazitológia, ktorý riadi Spoločná odborová komisia a táto forma doktorandského štúdia končí v roku 2010. V súčasnosti sa doktorandi prijímajú do dvoch akreditovaných študijných odborov a to na PrF UK Bratislava do odboru 4.2.14 – Parazitológia a na UVL v Košiciach do odboru 6.3.7 – Infekčné a parazitárne choroby zvierat. Oba študijné odbory sú akreditované aj na Parazitologickom ústave SAV.

Vedecko-organizačné aktivity

- Na odporúčanie Rady vedeckých spoločností pri SAV, mimoriadne Valné zhromaždenie upravilo členský príspevok na 150,- Sk a pre dôchodcov a iných členov dlhodobo mimo pracoviska na 1/3 tejto sumy.
- Mimoriadne Valné zhromaždenie zvolilo 4 čestných členov SPS.
- Pokračovala súťaž o Cenu SPS za najlepšiu publikovanú prácu mladých parazitológov. V troch ročníkoch tejto súťaže získalo túto cenu 8 členov Spoločnosti.
- Pokračovalo vydávanie časopisu Správy SPS pri SAV, v ktorom informujeme členov o dianí v Spoločnosti a parazitológii doma aj vo svete. Jeho vydávanie zabezpečovala Redakčná rada.

Vedecké konferencie, semináre a kurzy

SPS bola organizátorom a spoluorganizátorom viacerých domácich konferencií s medzinárodnou účasťou, seminárov a kurzov s parazitologickou tematikou.

- Organizovala „7. slovenské a české parazitologické dni“ v Modre-Harmónii v roku 2006.
- Podieľala sa na organizovaní „8. českých a slovenských parazitologických dní“ v Sezimovom ústí v roku 2008 v spolupráci s ČPS, kde sa zišli oba výbory.
- Podieľala sa na organizovaní 6. medzinárodného Workshopu „Systematika a fylogénzia pásomníc“ v Smoleniciach v roku 2008 v spolupráci s Parazitologickým ústavom SAV.
- Každoročne sa uskutočnil seminár „Aktuálne problémy humánnej parazitológie“ ktorý organizačne zabezpečovali pracovníci Parazitologického ústavu LF UK v Bratislave.
- Organizovala konferenciu „Aktuálne problémy parazitológie“ v Košiciach v roku 2005, ktorá bola venovaná životným jubileám Dr. Brezu a Ing. Mítucha.
- Podieľala sa na organizovaní konferencie „Prowádzkové dni“ v Komárne v roku 2006 spolu s ďalšími spoločnosťami.
- Finančne podporila organizovanie „Kurzú určovania komárov“ v rokoch 2006 a 2007, ktoré organizoval prof. Halgoš.
- Organizovala konferenciu Prírodne ohniskové nákazy v r. 2008 v Košiciach.

Potešujúci je aktívny záujem členov SPS o podujatia organizované Spoločnosťou, najmä mladých členov, ktorí prezentujú výsledky dizertačných prác a riešenia grantov. Výbor sa pravidelne zaoberal aj členskou základňou a bolo prijatých 34 nových členov, čím sa členská základňa Spoločnosti výrazne omladila. Znížením členského pre dôchodcov formou osobitného členstva sa nestretlo s výraznejším ohlasom a výbor bol nútený ukončiť členstvo tým, ktorí dlhodobo členské neplatili.

Rozvoj humánnej parazitológie na Slovensku bol ovplyvnený Lekárskou fakultou UK, ktorá v roku 2008 zrušila Parazitologický ústav LF UK v jubilejnom roku, keď si ústav pripomínal 50. výročie svojho založenia.

Pre uctenie pamiatky Dr. Labudu, bude sa SPS spolupodieľať na pravidelnej konferencii „Labudove dni“ v Bratislave, pričom prvé podujatie bude v apríli 2009.

Výbor sledoval jubileá členov SPS a pozdravným listom ocenil ich prínos pre rozvoj parazitológie. Súčasne Medailou prof. Jána Hovorku bolo ocenených 5 zahraničných parazitológov a traja členovia SPS.

Výbor ďakuje členom komisií Spoločnosti, redakcii Správ SPS, členom organizačných a vedeckých výborov konferencií, seminárov a kurzov za účasti SPS za ich obetavú prácu pri zabezpečovaní podujatí, ktoré prispievajú nielen k dobrému menu SPS, ale aj k rozvoju parazitológie.

Ďakujeme tiež členom výboru a revíznej skupiny SPS pri SAV za ich aktivity pri zabezpečovaní činnosti Spoločnosti v uplynulom funkčnom období.

Prof. MVDr. Pavol Dubinský, DrSc.
za výbor SPS pri SAV

Správa revíznej komisie SPS pri SAV za funkčné obdobie 1.10.2005 – 30.9.2008

Revízna komisia SPS pri SAV vykonala kontrolu činnosti a hospodárenia s finančnými prostriedkami Spoločnosti dňa 29.10.2008 z dôvodu ukončenia funkčného obdobia doterajšieho výboru.

V uplynulom funkčnom období sa Spoločnosť (so sídlom na Parazitologickom ústave SAV v Košiciach) venovala svojej hlavnej náplni – organizovaniu vedeckých podujatí a návrhom na úpravu legislatívy v oblasti laboratórnej diagnostiky. Spoločnosť pozorne vnímala okolnosti, ktoré rámcovali jej činnosť, reagovala na ich zmenu a snažila sa tiež dodržiavať finančnú disciplínu pri hospodárení so získanými prostriedkami.

Prehľad vedeckých aktivít Spoločnosti v uplynulom funkčnom období je uvedený v Správe o činnosti výboru. Predkladaná Správa revíznej komisie je zameraná na to ostatné, čo vytváralo podmienky pre prácu Spoločnosti.

Členská základňa SPS sa každý rok zväčšovala: 109 členov (2006), 119 členov (2007), 127 členov (evidovaných k 30.9.2008).

Hlavným zdrojom *príjmov* SPS každý rok boli konferenčné poplatky účastníkov organizovaných konferencií. Okrem toho, Spoločnosť dostávala dotácie z Rady vedeckých spoločností pri SAV na základe predloženého plánu podujatí: 33 000,- Sk (12,0 % zo zdrojov v roku 2006), 13 000,- Sk (2,4 % zo zdrojov v roku 2007), 17 000,- Sk (2,2 % zo zdrojov k 30.9.2008). Členské príspevky sa podieľali na zdrojoch spoločnosti tiež iba malou mierou:

12 827,- Sk (4,7 % v roku 2006), 11 840,- Sk (2,2 % v roku 2007) a 12 640,- Sk (1,7 % v roku 2008).

Podstatná časť *výdavkov* slúžila na zabezpečenie organizovanej konferencie. Výdavky na prevádzkovú réžiu a na úhradu cestovných nákladov členov výboru boli nízke vzhľadom na zdroje v bežnom roku. Konkrétne: prevádzková réžia - 2.967,- Sk (1,1 % zo zdrojov v roku 2006), 3.919,59 Sk (0,7 % zo zdrojov 2007) a 4.179,- Sk (0,6 % zo zdrojov k 30.9.2008);

cestovné – 22.386,- Sk (8,1 % zo zdrojov v roku 2006), 1.562,- Sk (0,3 % zo zdrojov v roku 2007), 3.408,- Sk (0,5 % zo zdrojov k 30.9.2008).

Výbor Spoločnosti zhodnotil prínosy a nevýhody pridruženého členstva SPS ku SLS (13.9.2007) a posúdil ďalšie aktuálne problémy. Na podnet výboru valné zhromaždenie SPS schválilo (13.9.2007)

- vypovedanie dohody o spolupráci so SLS a o pridruženom členstve SPS k SLS,
- zavedenie osobitného členstva v SPS (dôchodcovia, materská dovolenka a dlhodobá neprítomnosť v SR) a

- zvýšenie členského príspevku na 150,- Sk (pre mimoriadnych členov 1/3 riadneho členského príspevku) s platnosťou od 1.1.2008 (doteraz 130,- Sk, z čoho sa odvádzalo 50,- Sk pre SLS).

- doplnenie výboru SPS v zmysle stanov SPS (prof. RNDr. J. Halgoš, DrSc. namiesto zosnulého RNDr. M. Labudu, DrSc.), ako aj doplnenie revíznej komisie SPS (RNDr. M. Stanko, DrSc. namiesto prof. RNDr. J. Halgoša, DrSc.).

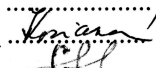
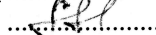
Finančné prostriedky SPS sú uložené na troch účtoch (bežný, dotácie RVS a rezervný fond) v Slovenskej sporiteľni v Košiciach. Prostriedky sa čerpali v súlade s uzneseniami výboru Spoločnosti. Všetky účtovné operácie sú zapísané v peňažnom denníku a doložené príslušným dokladom. K 30. 9.2008 je v denníku evidovaných 10 príjmových a 13 výdavkových pokladničných dokladov. Účtovanie v peňažnom denníku

sa uzatváralo každý mesiac spôsobom, ktorý dáva prehľad o príjmoch a výdavkoch v určitej položke nielen za určitý mesiac, ale aj súhrnne od začiatku roka ku poslednému dňu v každom mesiaci. Dôsledne sa dodržiavala zásada podvojného účtovania. Na základe predložených dokladov revízna komisia konštatuje, že prostriedky SPS sa čerpali v súlade s jej zameraním a pri účtovných operáciách sa rešpektovali platné zásady. Hospodárenie SPS bolo aktívne počas celého funkčného obdobia výboru a k 30.9.2008 predstavuje zostatok 185 529,32 Sk. Revízna komisia potvrdila platnosť *Správy o hospodárení SPS pri SAV k 30.9.2008* (nachádza sa v prílohe), ktorú vypracovala Ing. E. Lojdová, poverená vedením hospodárskej agendy Spoločnosti.

Uznanie si zaslúži aj precízne vypracovanie zápisníc z jednotlivých zasadnutí výboru SPS, ktoré mala na starosti p. M. Csökölyová.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti revízna komisia odporúča výboru SPS finančne oceniť Ing. E. Lojdovú a p. M. Csökölyovú za kvalitnú prácu odvedenú počas celého funkčného obdobia.

Revízna komisia SPS vysoko hodnotí koncepčnosť práce celého výboru SPS a dosiahnuté výsledky. Zvlášť oceňuje snahu predsedu prof. MVDr. Pavla Dubinského, DrSc zabezpečiť primeranú pozíciu parazitológie vo vzdelávacom procese a v osвете nielen v tomto funkčnom období ale už od zvolenia do tejto funkcie v roku 1993.

Revízna komisia SPS pri SAV: predseda	RNDr. Samuel Velebný, CSc.	
členovia	RNDr. Elena Kociánová, CSc.	
	RNDr. Michal Stanko, DrSc.	

Správa o hospodárení k 30. 9. 2008

Príjmy:

Počiatočný stav k 1.1.2008:	133 015,71 Sk
Členské príspevky:	1 240,-
Dotácia RVS:	17 000,-
Workshop (06/2008):	588 652,61
Seminár (11/2008):	4 700,-
Bankové úroky:	157,20
Príjmy celkom:	756 165,52 Sk

Výdavky:

Služby:	508 287,20 Sk
Nákup materiálu:	33 788,-
OON:	0,-
Cestovné:	3 408,-
Cena SPS:	6 000,-
Daň z príjmu 2007:	14 974,-
Prevádzková réžia:	4 179,-
Výdavky celkom:	570 636,20 Sk

Zostatok finančných prostriedkov k 30. 9. 2008: 185 529,32 Sk

z toho:	bežný účet:	146 464,01 Sk
	dotácie:	17 520,50 Sk
	rezervný fond:	14 513,31 Sk
	hotovosť:	7 031,50 Sk

E. Lojdová

Uznesenie z Valného zhromaždenia SPS pri SAV dňa 4. 11. 2008 v Košiciach

Valné zhromaždenie berie na vedomie:

- Správu výboru o činnosti SPS pri SAV vo funkčnom období od 1.10.2005 do 30.9.2008.

Schvaľuje:

- správu revíznej komisie SPS pri SAV a správu o hospodárení k 30.9.2008 za funkčné obdobie 1.10.2005 – 30.9.2008,
- výsledky korešpondenčnej voľby nového výboru a revíznej komisie SPS pri SAV pre funkčné obdobie od 4.11.2008 do 30.9.2011 v poradí podľa počtu získaných hlasov takto:

výbor SPS: doc. MVDr. B. Peťko, CSc. 54 hlasov (predseda), doc. RNDr. F. Ondriska, PhD. 49 hlasov (podpredseda), doc. RNDr. M. Stanko, DrSc. 35 hlasov (tajomník), RNDr. E. Kocianová, CSc. 31 hlasov, prof. MVDr. V. Letková, CSc. 29 hlasov (pokladník), prof. RNDr. J. Halgoš, DrSc. 25 hlasov. Prof. MVDr. Pavol Dubinský, DrSc. sa dobrovoľne vzdal členstva vo výbore napriek najvyššiemu počtu hlasov.

revízna komisia: RNDr. M. Špakulová, DrSc., RNDr. V. Hanzelová, DrSc., RNDr. I. Hromadová, PhD.

ďalšie poradie: MVDr. E. Dvorožňáková, PhD. 19 hlasov, MVDr. A. Kočišová 18 hlasov, RNDr. S. Velebný, CSc. 17 hlasov, MVDr. Z. Hurníková, PhD. 15 hlasov, MVDr. M. Derdákova, PhD. 14 hlasov.

- výšku ročného členského príspevku pre riadnych členov SPS v sume 5,- Euro a pre osobitných členov v sume 1,70 Euro,
- predĺženie funkčného obdobia starého výboru SPS **do 4.11.2008.**

Ukladá novému výboru:

- organizovať konferenciu IX. slovenské a české parazitologické dni v roku 2010 v spolupráci s Českou parazitologickou spoločnosťou,
- v dvojročných intervaloch organizovať konferenciu Labudove dni v Bratislave,
- organizovať a podieľať sa na organizovaní vedeckých podujatí s parazitologickou a príbuznou problematikou,
- rozširovať členskú základňu SPS pri SAV získavaním členov, ktorí majú záujem o parazitologickú a príbuznú problematiku.

Ceny SPS pri SAV za rok 2007 za najlepšie publikované práce mladých parazitológov

Komisia pre udelenie ceny SPS za najlepšie publikovanú prácu mladých parazitológov v zložení:

Prof. MVDr. Valéria Letková, PhD - predseda
Doc. MVDr. Mária Goldová, PhD - člen
Doc. MVDr. Alica Kočišová, PhD - člen

hodnotila práce mladých parazitológov za rok 2007. Na svojom zasadnutí dňa 5. 3. 2008 sa rozhodla udeliť ceny za najlepší príspevok v zmysle Štatútu SPS. Pri hodnotení zohľadnila kvalitu, aktuálnosť problematiky, náročnosť metód, impakt faktor časopisu ako aj význam pre spoločenskú prax. Do stanoveného termínu (31.1.2008) boli prihlásené 4 práce (PaÚ SAV v Košiciach). Z prihlásených prác najviac bodov za vyššie uvedené kritériá získali práce autorov:

I.cena:

Bombarová Marta, Marec František, Nguyen Peter, Špakulová Marta :

Divergent location of ribosomal genes in chromosomes of fish thorny – headed worms, *Pomphorhynchus laevis* and *Pomphorhynchus tereticollis* (Acanthocephala). **Genetics (2007) 131: 141 - 149**

II.cena

Oros Mikuláš, Hanzelová Vladimíra:

The morphology and systematic status of *Khawia rossitensis* (Szidat, 1937) and *K. parva* (Zmeev, 1936) Cestoda: Caryophyllidea), parasites of cyprinid fishes
Syst. Parasitol (2007) 68: 129 -136

III.cena

Renčo Marek, D'Addabbo Trifone, Sasanelli Nicola, and Papajová Ingrid :

The effect of five composts of different origin on the survival and reproduction of *Globodera rostochiensis*
Nematology, 2007, Vol.9(4), 537 - 543

V. Letková

Vedecká výchova na Parazitologickom ústave SAV v Košiciach v akademickom roku (AR) 2007/2008

V zmysle Zákona č. 131/2002 Z.z. o vysokých školách Parazitologický ústav SAV ako externá vzdelávacia inštitúcia sa podieľa na:

- uskutočňovaní doktorandského štúdia študijného programu **Parazitológia** v študijnom odbore 4-2-14 parazitológia spolu s Prírodovedeckou fakultou UK v Bratislave,
- uskutočňovaní doktorandského štúdia študijného programu **Infekčné a parazitárne choroby zvierat** v študijnom odbore 6.3.7 Infekčné a parazitárne choroby zvierat spolu s Univerzitou veterinárskeho lekárstva v Košiciach.

S oboma uvedenými Univerzitami má PaÚ SAV podpísanú „Dohodu o spolupráci v doktorandskej výchove“, ktorá sa každoročne aktualizuje o individuálne dohody s novoprijatými doktorandami.

Interné doktorandské štúdium

V študijnom odbore 4.2.14 Parazitológia študujú:

1. ročník

MVDr. Eva Bazsalovicsová „Štúdium biogeografie cicavice pečeňovej *Fascioloides magna*, závažného pečeňového parazita prežúvavcov, metódami DNA analýzy“. Školiteľkou je RNDr. Ivica Hromadová, CSc.

Mgr. Jana Pavlinová „Biodiverzita pôvodcov vybraných parazitooz u ľudí na Slovensku“. Školiteľkou je MUDr. Jana Kinčeková, PhD.

2. ročník

RNDr. František Spišák „Molekulárna epidemiológia toxoplazmózy“; školiteľka RNDr. Ludmila Turčeková, CSc. Absolvoval skúšku z odbornej angličtiny a dizertačnú skúšku.

RNDr. Bronislava Víchová „Molekulárna epidemiológia vybraných ohniskových nákaz“; školiteľ doc. MVDr. Branislav Peťko, CSc. Absolvovala skúšku z odbornej angličtiny a dizertačnú skúšku.

PaedDr. Mária Nováková „Molekulárna epidemiológia ehrlichiozy/anaplazmózy na Slovensku“; školiteľ doc. MVDr. Branislav Peťko, CSc. Absolvovala skúšku z odbornej angličtiny a dizertačnú skúšku.

3. ročník

RNDr. Patrícia Čudeková „Diagnostika antihelmintickej rezistencie pomocou molekulárných metód“; školiteľ MVDr. Marián Várady, DrSc.

RNDr. Danica Bartková-Ševcová „Analýza genetickej štruktúry populácií medicínsky významných parazitov a ich diagnostika pomocou molekulových metód“; školiteľ RNDr. Viliam Šnábel, CSc. Dr. Bartková-Ševcová dňom 1.5.2008 odišla z pracoviska a požiadala o zmenu doktorandského štúdia na externú formu.

RNDr. Eva Bullová „Vplyv vybraných biotických a abiotických faktorov na ekológiu, epidemiológiu a epizootológiu kliešťov“; školiteľ doc. MVDr. Branislav Peťko, CSc.

Horeuvedení doktorandi, poslucháči 3. stupňa štúdia na PrF UK v Bratislave dosiahli požadované počty kreditov a postupujú do ďalšieho ročníka štúdia.

V študijnom odbore 6.3.7 Infekčné a parazitárne choroby zvierat študujú:

2. ročník

MVDr. Silvia Koščová „Epizootologické a imunologické aspekty neosporózy a prenos jej pôvodcu“; školiteľ Ing. Katarína Reiterová, CSc.

MVDr. Hana Šefčíková „Epizootologické a epidemiologické aspekty parazitoozónov jatočných zvierat v podmienkach jednotného trhu EÚ“; školiteľ prof. MVDr. Peter Juriš, CSc.; školiteľ-konzultant RNDr. Ingrid Papajová, PhD.

Obe doktorandky absolvovali dizertačnú skúšku a dosiahli požadované počty kreditov pre postup do 3. ročníka štúdia na UVL Košice.

Do externej formy doktorandského štúdia sú zaradení:

RNDr. Danica Bartková-Ševcová – od 1.5.2008 zmenila formu štúdia z internej na externú.

RNDr. Martin Lukáš „Ekológia kliešťov v podmienkach globálnych klimatických zmien na Slovensku“. Školiteľom je doc. MVDr. Branislav Peťko, CSc. Absolvoval predpísané skúšky, je v treťom roku štúdia.

RNDr. Jozef Strhársky „Kongenitálna toxoplazmóza u žien“. Školiteľom je doc. MUDr. Cyril Klement, CSc.; školiteľ-konzultant doc. RNDr. František Ondriska, PhD. Absolvoval predpísané skúšky a pripravuje rukopis dizertačnej práce.

MVDr. Gabriela Hrkľová „Vplyv ekologických faktorov na rozšírenie kliešťov v Karpatskej oblasti SR“. Školiteľom je doc. MVDr. Branislav Peťko, CSc. Absolvovala predpísané skúšky a pripravuje rukopis doktorandskej práce.

MVDr. Zuzana Vasilková „Epizootológia eimeriôzy a druhové zastúpenie *Eimeria* spp. u malých domácich a voľne žijúcich prežúvavcov na Slovensku“. Školiteľom je MVDr. Ivan Krupicer, CSc. Absolvovala predpísané skúšky a pripravuje rukopis dizertačnej práce.

Dňa 12.3.2008 sa na Parazitologickom ústave uskutočnili obhajoby dizertačných prác v študijnom odbore parazitológia:

RNDr. Zuzana Velická, externá doktorandka, obhájila prácu „Výskyt kokcidie *Cryptosporidium parvum* a bičikovca *Giardia lamblia* vo vodnom prostredí na Slovensku“.

MVDr. Jarmila Porubcová, absolventka interného DŠ, obhájila prácu „Imunomodulácia pri terapii alveolárnej echinokokózy“.

RNDr. Eva Szabová, absolventka interného DŠ, obhájila prácu „Výskyt a šírenie endoparazitóz psov na Slovensku a spôsoby ich ovplyvnenia“.

Po úspešnej obhajobe Komisia pre obhajoby doktorandských dizertačných prác predložila návrhy na udelenie vedecko-akademickej hodnosti „PhD“ uvedeným absolventom DŠ. Vedecká rada Prírodovedeckej fakulty UK v Bratislave udelila hodnosť PhD všetkým trom navrhovaným uchádzačom.

Dňa 24.6.2008 sa konali prijímacie pohovory na interné doktorandské štúdium v študijnom odbore 4.2.14 Parazitológia. Na doktorandské štúdium v akademickom roku (AR) 2008/2009 boli prijatí:

Mgr. Peter Šalamún na tému „Tradičná a molekulárna systematika helmintov“. Školiteľ RNDr. Vladimíra Hanzelová, DrSc; školiteľ-konzultant Ing. Marek Renčo, PhD.

Mgr. Timea Barciová na tému „Parazity ako bioindikátory znečistenia prostredia“. Školiteľ RNDr. Vladimíra Hanzelová, DrSc.

Mgr. Marianna Reblánová na tému „Karyosystematika motolíc čeľade Fasciolidae, závažných pečenejých parazitov ľudí a zvierat“. Školiteľkou je RNDr. Marta Špakulová, DrSc.

Dňa 8.7.2008 sa konali prijímacie pohovory v študijnom odbore 6.3.7 Infekčné a parazitárne choroby zvierat. Na doktorandské štúdium boli v akademickom roku (AR) prijatí:

MVDr. Michaela Dolinská na tému „In vitro detekcia antihelmintickej rezistencie u parazitov oviec rezistentných na ivermektínové antihelmintiká“. Školiteľom je MVDr. Marián Várady, DrSc.

Mgr. Petra Rudohradská na tému „Parazitózy lovej zveri v regióne východného Slovenska a ich epidemiologický a epizootologický význam“. Školiteľ prof. MVDr. Peter Juriš, CSc.; školiteľ-konzultant RNDr. Ingrid Papajová, PhD.

J. Čorba

Surveillance parazitozoonóz v roku 2007

V roku 2007 bol hlásený u ľudí 1 prípad teniózy t.j.0,02/100 000, čo je oproti predchádzajúcemu roku pokles o 5 prípadov (v roku 2006 chorobnosť 0,11/ na 100 000 obyvateľov).

Prevalencia cysticerkózy HD, hodnotená z celkového počtu zabitých zvierat v SR, bola 0,009 % (v r. 2006 0,01 %). Cysticerkóza sa vyskytla v 0,24 % (v r. 2006 0,31 %) obcí v SR.

Rodentolepidóza v r. 2005 nebola diagnostikovaná, podobne ako v predchádzajúcom roku.

Alveolárna echinokokóza (*E. multilocularis*) bola sérologicky zistená a klinicky potvrdená nálezom cýst v pečeni v 4 prípadoch (v r. 2005 1 prípad). Cystická echinokokóza (*E. granulosus*) bola sérologicky detegovaná a klinicky potvrdená nálezom cysty v mozgu v 1 prípade a 1 krát v pečeni (v r. 2006 v 1 prípade).

Prevalencia echinokokózy jatočných ošípaných, hodnotená z celkového počtu zabitých zvierat, bola v SR 0,03 %, (v r. 2006 0,04 %). Prevalencia echinokokózy jatočných oviec a kôz, hodnotená z celkového počtu zvierat, bola 0,27 % (v r. 2006 0,04 %). Prevalencia echinokokózy jatočného HD v SR v r. 2004 bola zistená u 2 ks 0,002 % (v r. 2006 0,002 %). Prevalencia *E. multilocularis* u líšok hrdzavých bola zistená v 18,1 % (v roku 2006 36,5 %).

Trichinelóza ľudí v roku 2006 bola zistená u 1 pacienta. U diviačej zveri bola trichinelóza diagnostikovaná v 5 prípadoch t.j. 0,05 % (v r. 2006 7 diviakov 0,09 %). Prevalencia trichinelózy u lišok hrdzavých bola zistená v 20,5 % (v r. 2006 13,7 %).

Séropozitivita na larválnu toxokarózu u suspektných pacientov v roku 2007 bola zaznamenaná v 10,7 % (v r. 2006 20,9 %). Toxokaróza mäsožravcov bola zistená u 190 ks t.j. 12,4 % (v r. 2006 10,4 %).

V roku 2007 sa vyskytli u pacientov 2 prípady subkutánnej dirofilariózy. U psov dirofilarióza bola zistená v 32,1 %.

Séropozitivita na lymfskú boreliózu u psov bola 22,1 %, HD 32,5 %, oviec 28,2 %, ošípaných 44,4 % a muflónov 36,5 %.

Priemerná séropozitivita na anaplazmózu sa zistila v 30 prípadoch t.j. 16,3 %, pričom v 16,6 % bola detegovaná u psov, v 6,8 % u HD a v 28,2 % u oviec.

A. Štefančíková

Parazitologický ústav má nového riaditeľa

Na základe výberového konania Predsedníctvo Slovenskej akadémie vied vymenovalo nového riaditeľa Parazitologického ústavu SAV v Košiciach na štvorročné obdobie. Prof. MVDr. Pavla Dubinského, DrSc. na poste riaditeľa od 1. novembra 2007 nahradil doc. MVDr. Branislav Peťko, CSc.

Bývalý riaditeľ Parazitologického ústavu Slovenskej akadémie vied, prof. Pavol Dubinský po ukončení štúdia na Veterinárskej fakulte Vysoké školy poľnohospodárskej v Košiciach v roku 1962, ktoré absolvoval s červeným diplomom, nastúpil na Helminologický, teraz Parazitologický ústav SAV. V r. 1968 obhájil svoju kandidátsku dizertačnú prácu (CSc.), v r. 1982 doktorskú dizertačnú prácu (DrSc.), v r. 1991 sa habilitoval za docenta na Univerzite veterinárskeho lekárstva v Košiciach a v r. 2001 bol menovaný prezidentom republiky za profesora.

Prof. Dubinský prevzal vedenie ústavu v r. 1988 od zakladateľa a prvého riaditeľa pracoviska akademika Jána Hovorku. Po vzniku samostatnej Slovenskej republiky bolo potrebné vytvoriť základňu pre komplexný výskum v parazitológii. Vznikol priestor pre širšiu koncepciu parazitologického výskumu, zameranú aj na oblasť zoonóz a ochorení prenášaných ektoparazitmi. Táto nová orientácia korešponduje so svetovými trendmi i s potrebami praxe. Nová koncepcia, vytvorená prof. Dubinským viedla aj k zmene názvu na súčasný Parazitologický ústav SAV s účinnosťou od 1.4.1993. V súčasnom období je toto pracovisko jediné v SR, ktoré komplexne rieši najzávažnejšie problémy humánnej, veterinárskej, agronomickej i ekologickej parazitológie. Túto komplexnosť výskumu uznalo aj Ministerstvo školstva, ktoré v zmysle nového zákona o doktorandskom štúdiu menovalo Parazitologický ústav SAV za školiace pracovisko vo vednom odbore parazitológia 15-12-9. Na Parazitologickom ústave SAV pod vedením prof. Dubinského začalo pôsobiť Referenčné centrum Ústrednej protinákazovej komisie vlády SR pre parazitozoonózy a zároveň aj Referenčné pracovisko Štátnej veterinárnej a potravinovej správy SR pre diagnostiku parazitóz zvierat. Významná je spolupráca s vysokými školami v Košiciach i Bratislave. Rozsiahla je aj medzinárodná spolupráca prof. Dubinského a kolektívu pracovníkov PaÚ SAV. Pracovisko spolupracuje s 32 vedeckými zahraničnými inštitútmi, najmä prostredníctvom zmlúv ústavu, Slovenskej akadémie vied, Ministerstva školstva SR, alebo prostredníctvom grantov NATO, UNESCO, Európskej únie a iných medzinárodných organizácií.

Pracovníci Parazitologického ústavu sú odchádzajúcemu riaditeľovi vd'ační za dlhé roky jeho práce ako riaditeľa ústavu a za vynikajúce odborné vedenie. Prajú mu, aby v plnom zdraví, životnom a pracovnom eláne pokračoval vo svojej náročnej vedeckej a pedagogickej práci.

Novovymenovaný riaditeľ PaÚ SAV, doc. B. Peťko, promoval na Univerzite veterinárneho lekárstva v Košiciach v roku 1977. Kandidátsku hodnosť obhájil v Parazitologickom ústave SAV v roku 1988. V rokoch 1992 a 1994 absolvoval študijné pobyty v Ústave tropickej medicíny a parazitológie na Univerzite v Mníchove a Pettenkofer Inštitúte hygieny a epidemiológie na tej istej univerzite, kde sa venoval sérologickej diagnostike lysmskej boreliózy hospodárskych zvierat, detekcii borélií a izolácii pôvodcu lysmskej boreliózy z kliešťov. V roku 2006 získal vedecko-pedagogickú hodnosť docenta na Univerzite veterinárneho lekárstva v Košiciach v odbore *Infekčné a invázne choroby zvierat*. V Parazitologickom ústave SAV v Košiciach pracuje od roku 1989, od roku 2003 ako vedúci Oddelenia prírodne ohniskových nákaz. Od roku 1998 je členom Predsedníctva SAV. Pôsobí vo viacerých medzinárodných aj domácich vedeckých orgánoch, organizáciách aj výboroch.

Pracovníci Parazitologického ústavu chcú byť nápomocní doc. Peťkovi pri plnení jeho predstavy o budovaní ústavu, vkladajú doňho plnú dôveru a želajú mu veľa trpezlivosti, entuziazmu, systematickej cieľavedomej práce, aby sa jeho, ale aj predstavy pracovníkov PaÚ SAV splnili.

prevzaté z www.sav.sk a upravené redakciou

AKTIVITY ČLENOV SPS PRI SAV NA DOMÁCICH A ZAHRANIČNÝCH KONFERENCIÁCH A SYMPÓZIÁCH

VII. medzinárodná vedecká konferencia Ekológia a veterinárna medicína

Na Univerzite veterinárskeho lekárstva v Košiciach sa v dňoch 22. a 23. apríla 2008 uskutočnila VII. medzinárodná vedecká konferencia *Ekológia a veterinárna medicína*. Veterinárna medicína má významné miesto v oblasti tvorby a ochrany životného prostredia. V súčasnosti sa spája hygiena prostredia, ktorá má byť základom zdravého chovu a využitia produkčného potenciálu zvierat, s problémami ekológie, hlavne s efektívnym využitím odpadov zo živočíšnej výroby a prevenciou šírenia infekčných ochorení. Spomínaným otázkam sa venovalo viac ako 130 účastníkov konferencie zo Slovenska, Českej republiky, Maďarska, Poľska, Chorvátska, Anglicka, Rumunska, Bulharska, Grécka a Turecka.

Program konferencie bol zameraný hlavne na otázky welfare. Táto problematika je veľmi zložitá a rozsiahla, čo zdôraznili aj riešitelia medzinárodného projektu WELANIMAL na čele s koordinátorkou projektu doc. Zehrou Bozkut z Turecka. Veľkú pozornosť vzbudili aj referáty o hygiene chovu, ktoré boli zamerané predovšetkým na tvorbu škodlivých plynov (metán, oxid dusný) v maštalnom prostredí. Nemenej zaujímavý bol aj referát, ktorý sa v širších súvislostiach venoval z ekologického hľadiska problematike pôdy. Účastníkov konferencie upúťali aj referáty o vplyve klimatických zmien na výskyt kliešťov v závislosti od zrážok a teploty. V bohatom programe odzneli aj príspevky o deratizácii, ktoré sa venovali účinnosti a efektívnosti rodenticídnej nástrahy a organizácii deratizačných prác. Súčasťou konferencie bola aj prezentácia laboratórnych prístrojov a zariadení firiem Merck a Chromspec.

Priebeh a výsledky tejto konferencie, ako aj konštruktívna diskusia sa stretli s veľkým ohlasom a sú podnetom i prínosom pre ďalšiu odbornú a vedeckú činnosť.

I. Papajová

16. helmintologické dni

Tohoročné, v poradí už 16. helmintologické dni, ktoré majú familiárny podtitulok „setkání helmintológů Česka a Slovenska“, sa konali 12. – 16. mája 2008 v rekreačnom stredisku Suchá Rudná v Jeseníkoch. Podujatie ako tradične organizovala Helmintologická sekcia Českej parazitologickej spoločnosti, v rámci ktorej sa v prípravách na podujatie v trojročných cykloch striedajú tri kľúčové helmintologické pracoviská v Čechách – Katedra parazitológie Prírodovedeckej fakulty Karlovej Univerzity v Prahe, Parazitologický ústav Biologického centra Českej Akadémie vied v Českých Budějoviciach a Ústav botaniky a zoológie Prírodovedeckej fakulty Masarykovej Univerzity v Brne. Tohoročnými organizátormi helmintologických dní boli brnenský kolegovia pod vedením Dr. Boženy Koubkovej.

Podujatia sa zúčastnili 56 účastníkov prevažne zo spomínaných českých pracovísk. Zo Slovenska sa helmintologických dní zúčastnili tri vedecké pracovníčky a jedna študentka doktorandského štúdia, všetci z Parazitologického ústavu SAV v Košiciach. K zahraničným účastníkom patrili Dr. Ruslan Salamatin so študentkou Aleksandrou Garbacewicz z Medical University of Warsaw, Varšava, Poľsko. Dr. Salamatin je častým účastníkom na českých a slovenských vedeckých podujatiach, a vďaka jeho poľsko-rusko-slovenskému jazykovému mixu ho už veľa ľudí ani za zahraničného hosta nepovažuje. Ďalšími zahraničnými účastníkmi boli Dr. Celine Levron a Francúzska a Dr. Edgar Mendoza-Franco z Mexika, obaja na dlhodobých pracovných pobytoch na Parazitologickom ústave v Českých Budějoviciach. Podobne ako Dr. Salamatin, aj Dr. Levron dokázala počas prvých dvoch rokov svojho postdoktorandského pobytu v Českých Budějoviciach zvládnuť český jazyk na takej úrovni, že bez problémov odprezentovala výsledky svojej práce v češtine. S kúzelným francúzskym prízvukom si okamžite dokáže získať sympatie všetkých prítomných, ktorí navyše aj musia oceniť jej obrovský jazykový pokrok.

Odborný program tohoročných Helmintologických dní bol, ako tradične, rozdelený do viacerých sekcií, kde prevažne dominovali sekcie Trematoda, Cestoda a Monogenea. Počas prednášok odzneli najnovšie poznatky v oblasti výskumu vtáčích schistozóm rodu *Trichobilharzia*, týkajúce sa predovšetkým monitorovania ich výskytu a molekulárno-imunologického štúdia imunitnej odpovedi u medzihostiteľov a definitívnych hostiteľov. Týmto vedeckými problémami sa zaoberajú kolegovia z Katedry parazitológie Karlovej Univerzity v Prahe, pod vedením prof. RNDr. Petra Horáka, PhD., RNDr. Libora Mikeša, PhD. a Mgr. Martina Kašného, PhD. Dozvedeli sme sa druhové zastúpenie a distribúciu vtáčích schistozóm v medzihostiteľoch – ulitníkoch, aj voľne žijúcich vtákov na území strednej a severnej Európy. Na podujatí tiež odznela zaujímavá prednáška o interakcii trichobilharzií s medzihostiteľmi a o imunitnej odpovedi medzihostiteľov pri tejto parazitárnej nákaze. Pražskí kolegovia tiež informovali o protilátkovej odpovedi počas experimentálnej nákazy myši vtáčimi schistozómami a o *in vitro* kultivácii trichobilharzií.

Veľká časť odborného programu bola tiež zameraná na popis helmintofauny, najmä cestódov a monogeneí u rýb. Cestódami rýb, a to z rôznych aspektov ich štúdia, od výskytu a taxonómie, po ultraštruktúru a molekulárnu biológiu, sa zaoberajú kolegovia z Parazitologického ústavu Biologického centra ČAV v Českých Budějoviciach, pod

vedením prof. RNDr. Tomáša Scholza, CSc., RNDr. Romana Kuchtu, PhD. a Dr. Celine Levron. Veľmi podobne sa štúdiu monogeneí rýb venuje tím z Ústavu botaniky a zoológie Prírodovedeckej Fakulty v Brne pod vedením doc. RNDr. Milana Gelnara, CSc. a RNDr. Boženy Koubkovej, PhD. Veľmi zaujímavé boli bez pochyb prezentácie o helmintofaune rýb z exotických oblastí Afriky a Mexika, a tiež prednáška o pásomnici *Bertiella satyri* z orangutanov z Indonézie.

Z Parazitologického ústavu SAV v Košiciach predniesli Dr. Kráľová-Hromadová, Dr. Čerňanská a Dr. Bazsaloviczová príspevky, ktoré sa síce venovali rôznym skupinám helmintov, od cestódov a trematódov až po nematódy, ich spoločným menovateľom však bolo využitie moderných molekulárných prístupov k štúdiu ich taxonómie a populačnej biológie. Dr. Čerevková z vyššie menovaného inštitútu informovala o prvých poznatkoch o vplyve veternej kalamity vo Vysokých Tatrách na štruktúru spoločenstiev pôdnych nematód.

Posledných pár rokov sú Helmintologické dni zamerané na poskytnutie možnosti študentom, a to od študentov bakalárskeho a magisterského štúdia, až po doktorandov, jedinečnú možnosť prezentovať svoje výsledky na vedeckom podujatí, ktoré ale má, oproti iným konferenciám pár výhod – možnosť prezentovať v rodnej reči (čeština alebo slovenčina) a priateľskú, takmer až rodinnú atmosféru, ktorá je pre prednášajúceho, zvlášť ak sa jedná o študenta, veľkým odľahčením. Študenti sú so svojimi príspevkami zaradení do súťaže v kategórii Bc., Mgr. a PhD., pričom o výsledkoch súťaže rozhodujú všetci účastníci podujatia. Zo Slovenska sa súťaže zúčastnila doktorandka Dr. Eva Bazsalovicsová z PaÚ Košice, ktorej sa v silnej konkurencii 12-tich súťažiacich doktorandov podarilo obsadiť pekné 4-té miesto. V kategórii súťaže bakalárov a magistrov Slovensko zastúpenie nemalo.

Príjemným spretrením bola zaujímavá prednáška Doc. Milana Gelnara z Brna o jeho nekonečnej ceste na výskumnú biologickú stanicu v Antarktíde a pobyte v Argentíne. Vhod padlo aj opustiť na chvíľu prednáškovú sálu a prevetrať telo aj hlavu na turistických chodníkoch Jeseníkov pri výlete na Ovčármu. Zaujímavá bola aj exkurzia v prečerpávajúcej vodnej elektrárni Dlouhé Stráne.

Helmintologické dni opäť dali príležitosť českým a slovenským helmintológom oboznámiť sa s najnovšími výsledkami ich výskumu a v neposlednom rade, v neformálnom prostredí prehodnotiť už rozvíjajúce sa, alebo novovznikajúce spolupráce. Ďalšie Helmintologické dni bude opäť organizovať tím helmintológov z Brna pod vedením Dr. Boženy Koubkovej, a ako sme sa mali možnosť zatiaľ neoficiálne dozvedieť, miestom podujatia bude opäť južná Morava. Práve tam, vo Věstoniciach, začala pred 16-timi rokmi tradícia pravidelného stretávania českých a slovenských helmintológov, preto bude iste príjemné sa opäť stretnúť na južnej Morave, v kraji vinných sklípkov a dobrého moravského vína. Tešíme sa na ďalšie stretnutie českých a slovenských helmintológov na Morave!

I. Hromadová

VIII. české a slovenské parazitologické dni

Podujatie, na ktorom sa raz za dva roky stretávajú odborníci z rôznych oblastí parazitológie z Čiech a Slovenska sa tentoraz konalo v dňoch 19. – 23. mája 2008 v hoteli MAS v juhočeskom meste Sezimovo ústí neďaleko známeho historického mesta Tábor. Vedecký program konferencie organizovanej Českou a Slovenskou

parazitologickou spoločnosťou pozostával zo 67 prednášok, z toho 8 pozvaných, okrem toho bolo prezentovaných 39 posterov.

Satelitný seminár zameraný na kliešťami prenášané ochorenia, ktorý bol súčasťou parazitologických dní organizovala firma Test-Line, ktorá sa popri odbornom obohatení programu postarala aj o príjemný a neočakávaný úvod samotného podujatia vo forme spoločenského večera.

Témou prvej zo siedmych sekcií boli patogénne organizmy prenášané článkonožcami. Odznali v nej prednášky zamerané najmä na anaplazmózu, lymfskú boreliózu a leishmaniózu, o ktorej podrobnejšie referoval J. Votýpka v pozvanej prednáške o infekčných ochoreniach prenášaných krvicajúcimi dvojkřídlivcami. Druhá sekcia sa na rozdiel od predošlej sústredila na samotné článkonožce ako ektoparazity človeka a zvierat. Väčšina referátov sa venovala epidemiologicky významným druhom kliešťov (Ixodidae), najmä druhu *Ixodes ricinus*. Výnimkou nebola ani pozvaná prednáška B. Peťka, ktorý zhrnul výsledky získané viacročným štúdiom kliešťov v strednej Európe v podmienkach klimatických zmien. Poslucháči boli oboznámení aj so súčasnými poznatkami týkajúcimi sa komárov, ploštíc, muškovitých a kuklorodiek. V snahe motivovať a nadchnúť mladú generáciu pre parazitológiu, ktorá je nesporne zaujímavým vedným odborom, organizátori podujatia pripravili súťaž o najlepší príspevok mladého parazitológa. Hlavnou cenou bol konferenčný poplatok na zahraničnú vedeckú akciu podľa vlastného výberu. V spomínanej sekcii odznel príspevok jednej z odmenených, J. Klieščikovej, na tému rezistencia akantamébových infekcií k terapii.

Ako naznačuje názov ďalšej sekcie MIKROSPORÍDIE, MYXOSPORÍDIE, TOXOPLAZMA, príspevky sa zamerali na najnovšie znalosti z oblasti štúdia týchto významných skupín parazitických jednobunkovcov. Pozoruhodná pozvaná prednáška J. Vávru zhrnula doteraz získané poznatky z rôznych oblastí štúdia mikrosporidií. V tejto sekcii odznel ďalší ocenený príspevok, P. Bartošovej, ktorá si za svoj referát o PCR diagnostike myxosporií odniesla až dve ocenenia.

Na úvod sekcie HELMINTÓZY ČLOVEKA A ZVIERAT, BIOLÓGIA ICH PÔVODCOV sa vo svojej pozvanej prednáške T. Scholz zamyslel nad rozumným sklbením klasických morfológických a molekulárno-fylogenetických metód v modernej systematike a fylogenetike pásomníc. Okrem tohto podnetného referátu odznali i ďalšie, nemenej zaujímavé. Prevládajúcou problematikou boli pôvodcovia helmintozoonóz, ako *Trichinella* spp., *Echinococcus multilocularis* a *Toxocara* spp.

Sekcia VETERINÁRNA PARAZITOLÓGIA: SÚČASNÉ TRENDY zastrešovala príspevky z viacerých okruhov tohto odboru, prevažovali však témy týkajúce sa terapie a rezistencie voči nej. Pozvaná prednáška B. Koudelu bola hodnotným exkurzom smerovaním súčasnej veterinárnej parazitológie, ktorá je podľa jeho slov perspektívnym odborom s možnosťou uplatnenia sa v mnohých odboroch základného a aplikovaného výskumu v súkromnej i štátnej sfére.

Pozvaná prednáška F. Ondrisku o novších metódach v diagnostike humánných parazitóz otvorila sekciu DIAGNOSTIKA PARAZITÁRNYCH ONEMOCNENÍ ČLOVEKA A BIOLÓGIA ICH PÔVODCOV. Autor sa zaoberal vyšetrovacími metódami na stanovenie *Giardia lamblia* v stolici, pričom metódu dôkazu koproantigénu považuje za najvhodnejšiu. Taktiež sa venoval porovnaniu metód nepriameho dôkazu tkanivových a lumenálnych parazitov a potrebe systému a kontroly kvality v diagnostike parazitóz.

Záverečná sekcia VZŤAHY MOTOLÍC S ICH HOSTITEĽMI patrila parazitológom z Prírodovedeckej fakulty UK v Prahe, ktorí sa už roky venujú štúdiu schistozóm a súdiac podľa množstva odprednášaných najnovších poznatkov, stále je v

danej problematike čo skúmať. Na potrebu detailnej znalosti životných cyklov schistozóm a ich interakcií s jednotlivými hosťiteľmi poukázal vo svojej pozvanej prednáške P. Horák. Podrobné skúmanie životných cyklov možno využiť v boji proti schistozomé, napríklad znalosťou spôsobov prerušenia cyklu vo fáze vývoja parazita v medzihosťiteľovi, resp. hosťiteľovi. V tejto sekcii taktiež odzneli príspevky víťazky súťaže mladých – J. Bulantovej, referujúcej o zmenách v ultraštruktúre vtáčích schistozóm počas ontogenézy, a ďalšej ocenej K. Huňovej, ktorá sa zamerala na druhové určenie medzihosťiteľov pôvodcov cercárioovej dermatitídy pomocou klasických morfológických a moderných molekulárnych metód.

Abstrakty všetkých príspevkov sú zhrnuté v špeciálne vydanom zborníku, ktorý existuje aj v online verzii: http://www.parazitologie.cz/akce/cspd2008/doc/sbornik_pdf_doplнены.pdf

Organizátori podujatia sa postarali nielen o vedecký, ale aj spoločenský program. Účastníci konferencie mali dokonca na výber z dvoch možností. Mohli obdivovať krásy Chýnovskej jaskyne, najstaršej sprístupnenej jaskyne a jednej z najväčších v Českej republike. Druhou, rovnako lákavou možnosťou bol výlet na Červenú Lhotu, renesančný zámok výnimočný nielen svojou nezameniteľnou červenou farbou, ale aj romantickým umiestnením uprostred rybníka. Takzvaný oddychový deň pokračoval spoločenským večerom s pohostením a zábavou za sprievodu pravého juhočeského „dudáka“.

Tohtoročné České a slovenské parazitologické dni boli opäť plné nových, podnetných informácií a priateľských stretnutí. Tešíme sa o dva roky na Slovensku.

Z. Vasilková

Medzinárodné stretnutie cestodológov v Smoleniciach

V dňoch 15-20 júna 2008 bolo konferenčné centrum Slovenskej Akadémie vied v Smoleniciach dejiskom medzinárodného podujatia nazvaného „6th WORKSHOP ON CESTODE SYSTEMATICS AND PHYLOGENY“, ktorý organizovali Parazitologický ústav SAV v Košiciach a Slovenská parazitologická spoločnosť pri SAV. Na workshope sa zúčastnilo 59 odborníkov z 20 krajín Európy, Severnej a Južnej Ameriky a Ázie, aby zhodnotili pokrok dosiahnutý v štúdiu systematiky a fylogeny pásomníc, a predovšetkým aby neformálne diskutovali o perspektívach cestodológie a o koordinácii výskumu týchto parazitických organizmov.

Tradicia usporadúvania workshopov o systematike a fylogeneze pásomníc v pravidelných trojročných intervaloch vznikla z iniciatívy parazitológov z Prírodovedeckého múzea v Ženeve vo Švajčiarsku v roku 1993, kedy Dr. Claude Vaucher a Dr. Jean Mariaux pozvali po prvý raz dve desiatky väčšinou európskych systematikov k diskusii o terminológii a metodológii tejto systematickej skupiny parazitov. Nasledujúce workshopy sa konali v dôležitých svetových centrách výskumu systematiky pásomníc v Lincolne (USA), Sofii (Bulharsko), Storrs (USA) a v Českých Budějoviciach (ČR). Na Slovensku sa v poradí už šiesty workshop konal po prvý raz.

Vedecký program workshopu nadviazal na aktuálne problémy, z ktorých viaceré boli čiastočne rozpracované už na predchádzajúcom stretnutí cestodológov v Českých Budějoviciach v roku 2005 a po viacerých rokoch sa vrátil k pôvodnému modelu efektívnych menších pracovných skupín, doplnených pozvanými plenárnymi prednáškami. Celkovo bolo prednesených 15 plenárnych prednášok z oblasti taxonómie, fylogeny a ultraštruktúry problematických skupín pásomníc, ich vývinových cyklov,

molekulárnej fylogeny a databázovania v podaní svetovo uznávaných odborníkov. Rokovalo sa v piatich pracovných skupinách označených *ad hoc* „Ultrastructure“, „Life Cycles“, „Methodology“, „Databasing“ a „Demonstration“ .

V rámci pracovnej skupiny „Ultrastructure“, ktorú koordinovali Prof. Bruce Conn (School of Mathematical and Natural Sciences, Mount Berry, USA) a Prof. Zdzislaw Świdorski (W. Stefanski Institute of Parasitology, Warsaw, Poland) sa počas dvoch dní rokovalo o problémoch širokej škály mikroštruktúr pásomníc (tegumentu, prichytávacích štruktúr skolexu, protonefridiálneho, nervového a senzorického systému, parenchýmových, pohlavných a somatických buniek). Definitívne sa zjednotila doteraz problematická terminológia štruktúry embrya a obalov vajíčok pásomníc. Po podrobnej analýze literárnych údajov o ultraštruktúre vajíčok rôznych systematických skupín pásomníc sa dospelo ku konsenzu v štandardizácii definícií mikroštruktúr vajíčok pásomníc. Výsledky boli publikované vo vedeckej tlači (*Folia Parasitologica*, 55, 2008, 42-52). Naopak, pretrvávajúci problém týkajúci sa zjednodušenia a zjednotenia terminológie povrchových štruktúr pásomníc (mikrotrichov), ktorý sa začal riešiť už na mítingu v americkom Storrs (2002), sa ani teraz nepodarilo definitívne uzavrieť.

Významný pokrok sa v posledných troch rokoch dosiahol aj v oblasti výskumu vývinových cyklov pásomníc. Rokovania pracovnej skupiny „Life Cycles“, ktoré viedli Dr. Tim Littlewood (Natural History Museum, London, UK) a Dr. Boyko Georgiev (Central Laboratory of General Ecology, BAS, Sofia, Bulgaria), vychádzali z 3 kľúčových tém: i) tvorba databázy vývojových znakov a evolučné aspekty vývinových cyklov u cyklofyliidných pásomníc ii) fylogenetické prístupy v štúdiách vývinových cyklov a iii) nové technológie pre spoľahlivú molekulárnu identifikáciu adultných a larválnych štádií pásomníc. Tvorba databázy vývojových znakov sa testovala na skupine cyklofyliidných pásomníc čeľade Hymenolepididae a v nastávajúcom období sa bude pokračovať v spracovávaní ostatných skupín cestodov. Cieľom pre vzdialenejšiu budúcnosť je prepojenie tejto databázy s Globálnou databázou pásomníc (www.cestode-database.org). Nové fylogenetické štúdie založené na kombinácii molekulárnych a morfológických markerov adultných a larválnych štádií pásomníc, s prihliadnutím na druh hostiteľa a jeho ekológiu, sa ukázali ako veľmi významné pre správne pochopenie a interpretáciu evolúcie vývinových cyklov. Ukázali tiež, ako systematika spája zdanlivo vzdialené disciplíny, akými sú fylogéza a ekológia. Bolo zdôraznené, že v súvislosti s objavovaním nových sekvenčných metód sa budú rozširovať aj spôsoby zberu a uchovávaní materiálu určeného pre budúce molekulárne štúdie. Múzea sa budú musieť prispôbiť novým trendom archivácie tkanív fixovaných mrazom, ale aj RNAlater fixatívom uchovávajúcim RNA, alebo fixácie na FTA Whatman kartách, ktoré zabezpečujú dlhodobú archiváciu vysušených vzoriek DNA. Ukazuje sa, že zbierky larválnych štádií pásomníc budú mať veľký význam pre budúce štúdie biológie týchto parazitických organizmov.

Z iniciatívy tímu amerických vedcov z Univerzity of Connecticut, Storrs, USA vedenej Dr. Florianom Reydom a s aktívnym príspevom ďalších cestodológov z rôznych krajín sveta a účastníkov workshopu, sa v pracovnej skupine „Methodology“ dosiahol významný pokrok v zostavovaní manuálu laboratórnych techník spracovania pásomníc, ktorý by mal vedcom poskytnúť jednotný návod spracovania tejto významnej skupiny parazitických organizmov. Odstránenie metodických rozdielov by malo v budúcnosti umožniť porovnávanie biologického materiálu získaného rôznymi výskumníkmi z rôznych oblastí a hostiteľov, čo je doposiaľ iba ťažko možné. Manuál, okrem klasických spôsobov zberu, fixácie a laboratórneho spracovania fixovaného materiálu pre všetky druhy mikroskopických techník (vrátane SEM a TEM), bude obsahovať aj praxou

overené metodiky spracovania a uchovávaní materiálu cestódov určených na molekulárne analýzy. Návod na prácu so živými pásomnicami a ich larválnymi štádiami pri štúdiu vývinových cyklov, ako aj odporúčania pre jednotné označovanie dlhodobo uchovávaných trvalých preparátov budú tvoriť ďalšie významné kapitoly tohto manuálu.

V rámci pracovnej skupiny „Databasing“ sa zahájila zásadná diskusia o súčasnom stave, aktualizácii a praktickom využití elektronickej databázy Fauna Europaea (koordinátori Dr. Yde de Jong, University of Amsterdam, Netherlands; Dr. Rodney Bray, Natural History Museum, UK; Dr. Vladimíra Hanzelová, Parazitologický ústav SAV, Košice, SR) (www.faunaeur.org), ktorá bola vybudovaná v rámci 5. rámcového programu EÚ v rokoch 2000-2004, ako aj o budúcom fungovaní svetovej databázy pásomnic Global cestode database (www.cestode-database.org). Globálna databáza originálnych opisov pásomnic, zahŕňajúca aj obrazovú dokumentáciu vrátane fotografií typového materiálu a údajov o ich depozite, nie je dobudovaná a zatiaľ umožňuje vyhľadávanie iba u niektorých skupín pásomnic (Lecanicephalidea, Proteocephalidea, Tetrabothriidea). Prof. Janine Caira (Univerzity of Connecticut, Storrs, USA) prezentovala svoju predstavu o ďalšom postupe prác na tejto databáze. Experti, ktorí sa podieľajú na jej tvorbe, by sa mali sústrediť na skoré dobudovanie databázy a na verifikovanie existujúcich dát. S aktualizáciou databázy Fauna Europaea sa začalo už počas workshopu.

Po prvý krát bola do programu workshopu zaradená praktická mikroskopická demonštrácia vybraných skupín pásomnic. Ako pilotné skupiny boli vybrané pásomnice radu Proteocephalidea, ktoré parazitujú u rýb a zástupcovia čeľade Hymenolepididae (Cyclophyllidea) parazitujúce u vtákov a cicavcov. Pracovné skupiny viedli prof. Tomáš Scholz (Parazitologický ústav AV ČR, České Budějovice, ČR), Alain de Chambrier (Natural History Museum Geneva, Switzerland) a prof. Vadym Korniyushyn (Institute of Zoology, UAS, Kiev, Ukraine). Mikroskopické demonštrácie typických zástupcov oboch prezentovaných skupín s ukázkami taxonomicky významných morfológických znakov mali medzi účastníkmi workshopu veľmi dobrú odozvu a budú zaradené aj do programu nasledujúceho podujatia.

Míting zohral významnú úlohu v tom, že riešiteľom multilaterálneho projektu nazvaného „Planetary Biodiversity Inventory: A survey of the tapeworms (Cestoda: Platyhelminthes) from vertebrate bowels of the world“, ktorého financovanie americkou grantovou agentúrou „National Science Foundation“ bolo schválené tesne pred začiatkom workshopu, poskytol možnosť stretnúť sa, spresniť ciele a dohodoriť sa na spoločnom postupe prác. Riešenie tohto projektu bude koordinované University of Connecticut, Storrs, USA a na jeho riešení sa budú podieľať aj pracovníci Parazitologického ústavu SAV v Košiciach.

Podujatie sa podarilo zorganizovať na vysokej odbornej a spoločenskej úrovni aj vďaka finančnej podpore sponzorov, hlavne Medzinárodného Višegrádskeho fondu a firiem OLYMPUS, EPPENDORF a KVANT, ktorým patrí naša vďaka. Neoceniteľná bola aj nezištná kolegiálna pomoc pracovníkov najbližších partnerských pracovísk, Parazitologického ústavu AV ČR v Českých Budějoviciach a Parazitologického ústavu W. Stefanského vo Varšave.

Workshop mal okrem vedeckého programu aj bohatý spoločenský program, zahŕňajúci návštevu hradu Červený kameň, výrobné tradičnej modranskej keramiky v Modre, prehliadku jaskyne Driny a Starého mesta Bratislavy. Mnohé nadšené ohlasy účastníkov workshopu, ktorých sa nám dostalo už v priebehu podujatia ale hlavne po jeho ukončení, ocenili vysokú vedeckú úroveň, výbornú organizáciu a výber atraktívneho miesta konania podujatia. Nasledujúci, v poradí siedmy workshop, sa bude konať na

americkom kontinente a jeho organizátorom bude Department of Ecology and Evolutionary Biology, University of Kansas, Lawrence, Kansas, USA.

Organizácia workshopu na Slovensku je významným profesionálnym ocenením tímu systematikov Parazitologického ústavu SAV v Košiciach.

V. Hanzelová, M. Špakulová, I. Hromadová

10. Európske parazitologické multikolokvium (Xth European Multicolloquium of Parasitology)

V dňoch 24. - 29. augusta 2008 sa konalo v Paríži, v študentskom komplexe Cité Internationale Universitaire de Paris, tradičné európske parazitologické multikolokvium za bohatej účasti parazitológov nielen z Európy, ale aj z Ameriky, Ázie, Afriky a Austrálie.

Na tohtoročnom, v poradí desiatom stretnutí sa zúčastnilo vyše 1000 odborníkov z oblasti humánnej a veterinárnej parazitológie. Odborný program konferencie sa vyznačoval širokým rozsahom tém – počnúc protozooárnymi ochoreniami, cez cestodózy, nematodózy, parazitózy rýb, vektormi prenášané choroby, populačno-genetické štruktúry, molekulárna epidemiológia a iné, celkom 21 tématických okruhov. Denne bežalo 7 paralelných sekcií a posterová sekcia. Sekcie sa začínali obsažnými plenárnymi prednáškami z aktuálnych oblastí. Vo veľmi bohatom odbornom programe odznelo 370 zaujímavých referátov a bolo prezentovaných 390 posterov. Okrem toho boli usporiadané satelitné bloky, v rámci ktorých odznelo celkom 57 prednášok. Vysokú odbornú úroveň podujatia obohatilo aktuálne číslo časopisu PARASITE, vydávaného Francúzskou parazitologickou spoločnosťou, v ktorom bola publikovaná väčšina plenárnych prezentácií.

Slovenskú parazitológiu v tomto roku reprezentovali 8 vedeckí pracovníci z Parazitologického ústavu SAV formou prednášok a posterov.

Celá konferencia sa konala vo veľmi priateľskej atmosfére. Pri zakončení jubilejného stretnutia sa zdôraznil z roka na rok sa zvyšujúci záujem o vstup ďalších členských krajín do Európskej federácie parazitológov.

Odborný program podujatia bol plný nových a zaujímavých poznatkov. Sekcie boli netradične vytvorené podľa vedeckých disciplín a nie podľa skúmaných parazitárnych modelov.

Do prvej sekcie, nazvanej **Apicomplexa**, boli zaradené prednášky o bunkovej a molekulárnej interakcii hostiteľských buniek (Soldati-Favre D.: **Molecular dissection of host cell invasion by the apicomplexans: the glideosome**; Heussler V.T. & Stanway R.R.: **Cellular and molecular interactions between the apicomplexan parasites *Plasmodium* and *Theileria* and their host cells**). Do popredia výskumu v oblasti protozoí sa dostávajú dentrické bunky (Dion S.: **Interaction between murine dentritic cells and *Neospora caninum***). Zaujala prednáška o možnostiach *in vitro* kultivácie eimérii na bunkových kultúrach (Ruiz A.: **Comparative development of eimeria ninakohlyakimovae in different in vitro cell culture systems**). Intenzívne sa študuje úloha apoptózy (Beavogui A.H.: **Role of apoptosis in the transmission of *Plasmodium falciparum***). Ďalším tematickým okruhom v rámci Apicomplexa bola génová expressia *T. gondii* a sekvenovanie genómu *N. caninum* (Hakimi M.A.: ***Toxoplasma gondii* gene expression is under the control of regulatory pathways acting through chromatin structure**; Wastling J.M.: **Sequencing and annotation of the genome of *Neospora caninum***). Témy o diverzite a evolúcii v rámci tejto sekcie sa venovali fylogénéze

a ultraštruktúrnym a molekulárnym štúdiám (Morrison D.A. **Prospects for elucidating the phylogeny of the Apicomplexa**). Nechýbali ani nové terapeutické trendy výskumu v tejto oblasti (Hemphill A.: **Neospora caninum and neosporosis: novel targets for prevention of infection and treatment of disease through molecular studies on host-parasite interactions**).

V poslednom období aj na našom ústave sa venujeme protozoárnym parazitom, konkrétne neosporóze. Epidemiologická štúdia súčasného stavu tohto ochorenia u prežúvavcov na východnom Slovensku bola prezentovaná v posterovej sekcii (Reiterová, K., Špilovská, S., Dubinský, P.: **Neosporosis in farm ruminants on large breeding farms**).

Parazitológia ako dynamické transdisciplinárne vedecké odvetvie realizuje tie najpokrokovejšie idey medicínskeho aj veterinárskeho výskumu. Cez zdravie ľudskej populácie a ekonomický dopad parazitárnych infekcií je parazitologický výskum zameraný na nové stratégie kontroly a prevencie, kde dôležitú úlohu zohrávajú parazitohostiteľské vzťahy. Schopnosť parazitov byť úspešnými patogénmi závisí od ekológie, genetickej výbavy a od ich evolúcie. Preto bez presnej identifikácie hostiteľov, rezervoárov a ekologických faktorov ovplyvňujúcich cirkuláciu parazitov v prírode je nemožné celkom pochopiť parazitárne choroby. Rozhranie parazit-hostiteľ dôsledne skúma parazitárna imunológia. Nové trendy v tejto disciplíne boli prezentované aj na EMOP-X. V plenárnej prednáške francúzskych imunológov (Faveeuw a kol.: Role of natural killer T lymphocytes during helminthic infection) boli ako nový objekt štúdia imunitnej odpovede pri helmintózach zvolené prirodzené zabijáče = NK bunky. Zdá sa, že NK bunky by mohli zasahovať do rozvoja a kontroly imunitnej odpovede a patológie pri helmintózach. Je treba ešte veľa štúdií pre lepšie definovanie ich spôsobu aktivácie a regulačných funkcií, čo však môže priniesť nové poznatky o biológii týchto buniek a odhaliť aj nové imunomodulačné molekuly.

Novému trendu posledných rokov – imunomodulácii helmintami bolo venované aj satelitné sympóziu, kde dominujú britskí vedci. Judith Allen a Rick Maizels predstavili vo svojich prednáškach (Allen J.: Macrophage activation by helminth parasite; Maizels R.: Secreted products from *H. polygyrus* which induce regulatory T cells) nové úrovne imunoregulácie a rozdiskutovali ich v bunkových aj molekulových interakciách. Parazity ovládajú špecifické molekulárne stratégie ako navodiť pre seba prospešné hostiteľské prostredie. Preto výskum ich unikových a najmä modulačných aktivít môže priniesť nových kandidátov na imunomodulátory, ktoré sú produkované helmintami, napr. cytokínové homológy, proteázové inhibitory a osobitnú skupinu látok zapojených do imunosupresie.

Podobnej problematike bola venovaná aj prednáška švajčiarskeho odborníka Bruna Gottsteina: Current trend in tissue-affecting helminths, v ktorej rozanalyzoval biologické črty a imunologickú stratégiu troch tkanivových helmintov *Echinococcus multilocularis*, *Trichinella spiralis* a *Toxocara canis*.

Zložité životné cykly parazitických helmintov s jednotlivými vývinovými štádiami sú vo veľkej miere ovplyvňované faktormi hostiteľského organizmu. Nemeckí parazitológovia Brehm a Spiliotis vo svojej prednáške: The influence of host hormones and cytokines on *Echinococcus multilocularis* signalling and development, ponúkli štúdiu molekulárneho charakteru takýchto stimulov uvoľnených z hostiteľského organizmu a ich vplyv na vývin cestóda *E. multilocularis*. Ich výsledky potvrdili, že hormóny a cytokíny hostiteľa, ktoré slúžia na medzibunkovú komunikáciu v hostiteľovi (inzulín, epidermálny rastový faktor EGF, transformačný rastový faktor beta TGF- β), môžu byť tiež využívané parazitom ako indikátory cieľového orgánu pre vývin parazita.

Perspektívnym prístupom k terapii a kontrole parazitóz je teda využitie imunomodulačných látok biologického a syntetického pôvodu alebo produktov imunitného systému, ktoré stimuláciou imunitnej odpovede hostiteľa môžu prispieť k eliminácii parazita z hostiteľského organizmu. Ako dokazujú aj prezentované príspevky európskych parazitológov získané poznatky v tejto oblasti otvárajú stále nové otázky a potvrdzujú starú známu vetu: Ak chceš poraziť nepriateľa, spoznaj jeho stratégiu a neváhaj využiť jeho zbrane v boji proti nemu. Preto parazit ostáva nevyčerpatelným zdrojom inšpirácie v boji o prežitie.

Na EMOPE boli v rámci niekoľkých sekcií odprezentované najnovšie poznatky výskumu závažného pečenevého parazita *Fasciola hepatica*, u ktorého je kľúčovou témou štúdia zisťovanie mechanizmu účinnosti liečiva triclabendazol na dospelé jedince aj larválne štádiá parazita. Druhým, najčastejšie diskutovaným problémom bolo využitie molekulárnych markerov pre taxonomické účely a štúdium polymorfizmu geografických populácií *F. hepatica*. Výsledky týchto štúdií prezentovali predovšetkým vedecké tímy z Queen's University of Belfast zo Severného Írska.

L. Shaw a kol., prezentovali efekt triclabendazol sulfoxidu (TCBZ-SO) na produkciu a vývin vajíčok produkovaných TCBZ-SO citlivými a rezistentnými izolátmi *F. hepatica*. Signifikantne nižšia produkcia vajíčok bola zaznamenaná u TCBZ citlivých jedincov, zatiaľ čo minimálny stupeň poškodenia vajíčok *F. hepatica* bol zistený u TCBZ rezistentných motolíc. Veľmi zaujímavým príspevkom bola prezentácia E. Toner a kol., ktorí zisťovali, či TCBZ prijíma parazit orálne alebo transtegumentálne. Po experimentálnej blokácii jednej z možností príjmu liečiva boli vnútorné štruktúry parazita analyzované pomocou skenovacej (SEM) a transmisnej elektrónovej mikroskopie (TEM). Výsledkom bolo potvrdenie transtegumentálneho príjmu TCBZ ako hlavnej metabolickej cesty prieniku liečiva do parazita. Okrem experimentálnych farmakologických štúdií sa pozornosť venuje i otázkam vnútroruhového a medzidruhového polymorfizmu *F. hepatica* a *Fasciola gigantica*. Za týmto účelom S. Walker a kol. študovali gény mitochondriálnej DNA (mtDNA), rôzne podjednotky ribozomálneho génu a gény pre tubulín. Na základe získaných molekulárnych údajov autori zistili evolučné vzťahy medzi rôznymi druhmi a geografickými populáciami fasciol z Európy, Južnej Ameriky, Indie a východnej Afriky.

Do sekcie Nové stratégie prevencie a terapie boli zaradené 3 podsekcie: Imunoterapia, Antihelmintické a Antiprotozoárne stratégie liečby. V podsekcii Imunoterapia dominovali príspevky o výskyt malárie v Európskom regióne. Nechýbali nové poznatky týkajúce sa štúdia dynamiky *Plasmodium falciparum* počas gravidity u tehotných žien v súvislosti s anti-VAR2CSA imunitnou odpoveďou. Zaujímavý bol príspevok týkajúci sa génovej expície CD36 receptora v ľudských monocytoch počas infekcie *Plasmodium falciparum* a imunologickej odpovede počas terapie. Podsekcia Antiprotozoárne stratégie liečby sa venovala problematike nových terapeutických stratégií pri leišmanióze a eimerióze s využitím molekulárnych metód.

Sekcia Antihelmintické stratégie liečby bola zameraná na najnovšie poznatky z cieľenej selektívnej terapie proti nematódom tráviaceho traktu malých prežúvavcov (Cabaret J.: **Pro and cons of targeted selective treatmentn againts digestive-tract strongyles of ruminants**; Paraud C.: **Nematode target treatments in goats under temperate climate using body condition scoring**). Autori poukázali na výhody a nevýhody použitia metód FAMACHA a DISCO u oviec a kôz s prihliadnutím na hmotnostné prírastky a mliečnu produkciu. Nasledujúce prednášky v tomto tématickom okruhu sa venovali problematike génovej expície cytokínu IL-5 mRNA v mukóze slezu a lymfatických uzlín, ktorý reguluje funkciu eozinofilov pri Th2 imunitnej odpovedi.

Diskutovaná bola téma týkajúca eozinofílie v krvi a v sleze oviec citlivých a rezistentných plemien oviec a vplyvu eozinofilov *in vitro* na infekčné larvy *Haemonchus contortus* (Jacqueiet P., Lacroux C., Terefe G.: **Eosinophils in *Haemonchus contortus*-infected resistant and susceptible breeds of sheep: abomasal tissue recruitment and in vitro functional state**). Oblasť molekulárnej farmakológie bola zastúpená prednáškami, ktoré sa zaoberali bunkovým nikotín acetylcholinovým receptorom patriacim do skupiny iónových kanálov. Autori porovnávali molekulovú štruktúru podjednotiek tohto receptora izolovaného z nematódov *Haemonchus contortus* (Neveu C., Charvet C., Fauvin A., Cortet J., Cabaret J.: **Levamisole-sensitive nicotinic acetylcholine receptor subunit gene investigation in the Trichostrongylina nematodes *Haemonchus contortus*, *Teladorsagia circumcincta* and *Trichostrongylus columbriformis***). Zaujal príspevok o vytvorení nikotín acetylcholinového receptora v expresnom systéme vajička *Xenopus*, ktorý im umožnil študovať farmakologické vlastnosti receptora *in vitro* (Boulin T., Gielen M., Richmond J., Paoletti P., Bessereau J.L.: **Reconstructing the levamisole-sensitive AChR of nematodes in *Xenopus oocytes***). Tieto zaujímavé práce prispievajú k vysvetleniu vzniku rezistencie na molekulovej úrovni.

Aktuálna situácia výskytu, použitie cielej selektívnej terapie a molekulárnych metód pri detekcii rezistencie antihelmintickej rezistencie v chovoch oviec na Slovensku a vplyv albendazolu na zápalové bunky v stene žalúdka laboratórneho modelu boli prezentované v posterovej sekcii (Königová A., Várady M., Čorba J.: **Prevalence of anthelmintic resistance in sheep farms in Slovakia**; Königová A., Hřeková G., Velebný S., Várady M., Čorba J.: **Efficacy of albendazole against *Haemonchus contortus* infection in Mongolian gerbils *Meriones unguiculatus* with increase of inflammatory cell distribution**; Várady M., Königová A., Čerňanská D., Čudeková P., Čorba J.: **The use of the targeted selective treatment to control gastrointestinal infection in selected farms in Slovakia**; Čudeková P., Várady M., Čerňanská D., Čorba J.: **Molecular analysis of benzimidazole-susceptible and resistant *Haemonchus contortus* isolates**).

28.8.2008 sa v rámci EMOP10 uskutočnil míting delegátov Európskej federácie parazitológov (EFP), medzi ktorými bol aj riaditeľ PaÚ SAV Košice Doc. B. Peťko, CSc. Na mítingu bol zvolený Výkonný výbor EFP pre ďalšie 4 roky, v nasledujúcom zložení: Prezident - S. Mas-Coma (Španielsko), viceprezidenti - J. Dupouy-Camet (Francúzsko), E. Linder (Holandsko), pokladník - E. Pozio (Taliansko), sekretár - C. Holland (Írsko). Novými členmi výboru sú J. Dupouy-Camet, E. Pozio a C. Holland. Účastníci mítingu potvrdili jediného kandidáta pre organizovanie nasledujúcej konferencie EMOP (EMOP11) v r. 2012, Rumunskú parazitologickú spoločnosť, pričom konferencia sa bude konať v Bukurešti. Novými plnými členmi EFP sa stali SEEPS (Juhovýchodo- a východoeurópska parazitologická spoločnosť) a Srbská spoločnosť parazitológov. Ako nový asociovaný člen federácie bola delegátmi potvrdená Iránska spoločnosť pre parazitológiu, ktorá mala doteraz štatút dočasného člena EFP.

E. Dvorožňáková, I. Hromadová, A. Königová, B. Peťko, K. Reiterová

Konferencia „Zoonózy – spoločná ochrana zdravia ľudí a zdravia zvierat“

V dňoch 11. – 12. septembra 2008 sa v priestoroch auly Štátnej veterinárnej a potravinovej správy SR v Bratislave uskutočnila odborná konferencia „Zoonózy – spoločná ochrana zdravia ľudí a zdravia zvierat“. Podujatie sa konalo pod záštitou rektora Slovenskej Zdravotníckej Univerzity a ústredného riaditeľa ŠVPS SR v spolupráci s Ministerstvom pôdohospodárstva SR, ktorého Odbor bezpečnosti potravín a výživy je národným kontaktným miestom pre vedeckú a technickú spoluprácu s Európskym úradom pre bezpečnosť potravín EFSA. Konferenciu otvorila Ing. Katarína Janeková z Ministerstva pôdohospodárstva SR, ktorá prítomným predstavila zahraničných hostí, predstaviteľov spoločnosti EFSA.

Odborný program dvojdňovej konferencie tvorilo deväť sekcií. Prvá zo šiestich sekcií prvého dňa bola venovaná zahraničným hosťom. V nej Dr. Stef Bronzwear, Dr. Alessandro Manneli a Dr. Tobin Robinson informovali o základných princípoch a poslaniach Európskeho úradu pre bezpečnosť potravín, o existencii tzv. národných vedeckých skupín, a teda databázy expertov EFSA - vedcov a odborníkov, z členských krajín EU, ktorí sa spolupodieľajú na riešení špecifických vedeckých úloh a oboznámili prítomných s možnosťou zapojiť sa do tohto medzinárodného projektu. V druhej sekcii, **Epidemiológia a epizootológia zoonóz, preventívne a kontrolné opatrenia** prednášajúci informovali o dlhodobých zmenách v epidemiológii zoonóz na území SR a o vplyve ekonomických a sociálnych aspektov na tieto zmeny. V závere prvej sekcie vystúpil Prof. MVDr. Pavol Dubinský, DrSc. z Parazitologického ústavu SAV v Košiciach. Vo svojej prednáške upozornil na najnovšie odporúčania Poradného vedeckého zboru európskych akadémií (EASAC) na opatrenia voči hrozbe zoonóz. Tretia sekcia s názvom **Listeriózy** bola komplexným prehľadom tejto problematiky. Venovala sa výskytu *Listeria monocytogenes* na našom území, epidemiologickým aspektom ochorenia, diagnostickým postupom, etiopatogenéze ako aj klinickým prejavom.

Po spoločnom obede, kde mali stolujúci priestor na diskusiu pokračoval odborný program v sekcii s názvom **Varia**. Okrem prednášok na tému hantavírusových infekcií, či problematiky výskytu, kontroly a prevencie BSE v chovoch hospodárskych zvierat na našom území predniesla svoj príspevok s názvom “Epizootologický a ekologický výskum alveolárnej echinokokózy na území Slovenska” MVDr. Martina Miterpáková, PhD. z Parazitologického ústavu SAV v Košiciach, kde informovala o výsledkoch dlhodobého monitoringu výskytu tohto ochorenia na Slovensku.

Piata a šiesta sekcia prvého dňa konferencie bola rozdelená na dve časti, **Problematika iných zoonóz prenášaných alimentárnou cestou I. a II.** A v duchu hesla “to najlepšie na záver” ukončila program prvého dňa konferencie MVDr. Zuzana Hurníková, PhD. z Parazitologického ústavu SAV pútavým príspevkom “Dlhodobé monitorovanie výskytu trichinelózy na Slovensku”.

Prvú sekciu odborného programu druhého dňa konferencie s názvom **Rezistencia na ATB a jej mechanizmus** opäť otvoril Dr. Bronzwear z EFSA, prednáškou “EFSA’s recommendations on monitoring antimicrobial resistance in Salmonella, Campylobacter, E.coli, Enterococci and MRSA”. Po nej nasledovali príspevky zamerané najmä na problematiku výskytu salmonelóz na Slovensku, distribúcie jednotlivých fagotypov u nás a ATB rezistencie jednotlivých kmeňov *Salmonella* spp., *Staphylococcus aureus*, *E.coli* na Slovensku. Záver konferencie patrili **vektormi prenášaným zoonózam**, kde svoje výsledky, na ktorých sa spolupodieľali aj pracovníci z Parazitologického ústavu SAV v Košiciach prezentovali kolegovia z Virologického ústavu a Ústavu zoológie SAV v Bratislave. Táto sekcia sa niesla v duchu

problematiky kliešťov, komárov a nimi prenášaných pôvodcov vírusových a bakteriálnych ochorení, ich cirkulácii v prírodných ohniskách Slovenska. V tejto sekcii svoje výsledky prezentovali aj doktorandi Parazitologického ústavu SAV v Košiciach. So svojimi príspevkami vystúpili: MVDr. Gabriela Hrkľová (Sledovanie výskytu *Ixodes ricinus* a incidencie lyskej boreliózy a klieštovej encefalitídy v Liptovskej kotline), RNDr. PaedDr. Mária Nováková (*Anaplasma phagocytophilum* a *Borrelia burgdorferi* sensu lato v kliešťoch *Ixodes ricinus* zo severnej oblasti Slovenska), RNDr. Eva Bullová (Výskyt pijaka lužného (*Dermacentor reticulatus*) na území Slovenska) a RNDr. Bronislava Víchová (Úloha voľne žijúcich zvierat v cirkulácii *Anaplasma phagocytophilum* v prírodnom ohnisku). Prestávky medzi jednotlivými sekciami boli vyplnené prehliadkou prezentovných posterov spojenou s občerstvením, kde mali prítomnía opäť možnosť diskutovať. Aj postery boli rozdelené do jednotlivých tématických okruhov **Prevenia zoonóz, Problematika zoonóz prenášaných alimentárnou cestou, Rezistencia na ATB, a Laboratórne metódy.**

Na záver sa všetkým prítomným prihovorila Ing. Katarína Janeková a s priáním, aby sme sa v budúcnosti opäť stretli v tak hojnom počte na podobnom podujatí uzavrela konferenciu „**Zoonózy – spoločná ochrana zdravia ľudí a zdravia zvierat, 2008**“

B. Víchová

Slovenskí vedci skúmajúci kliešte získali v Južnej Amerike medzinárodné ocenenia

V dňoch 20. – 25.9.2008 sa v Buenos Aires, Argentína, konala šiesta medzinárodná vedecká konferencia o kliešťoch a kliešťami prenášaných patogénoch **VIth International Conference on Ticks and Tick-borne Pathogens (TTP6)**. Konferencia sa niesla v duchu hesla „Výzva kliešťov v podmienkach globalneho otepľovania“. Vyše 280 účastníkov zo všetkých kontinentov prezentovalo významné výsledky svojho výskumu. Výskumy ekológie a epidemiológie kliešťov sa niesli v znamení klimatických zmien a zmien v rozšírení kliešťov, ktoré sa dotýkajú aj Slovenska. Slovenskú vedu reprezentovala 14-členná skupina, z toho 13 zo SAV – Parazitologický ústav SAV (5), Ústav zoológie SAV (3), Virologický ústav SAV (4) a Ústav molekulárnej genetiky SAV (1), jeden účastník bol z UPJŠ Košice.

Konferenciu otvorila predsedníčka organizačného výboru M. Florin Christensen z Argentíny, ktorá stručne zhrnula históriu predchádzajúcich 5 TTP. Najväčší podiel účastníkov na všetkých doterajších konferenciách TTP bol z Európy a predstavoval 36 %, nasledovali USA a Kanada (24 %), Afrika (17 %), Stredá a Južná Amerika (13 %), Ázia a Austrália (10 %). Úvodné prednášky boli venované pamiatke dvoch nedávno zosnulých významných vedcov, Davida Kempa z Austrálie a Milana Labudu, dlhoročného riaditeľa Ústavu zoológie SAV. Juraj Koči ako bývalý študent a kolega vyzdvihol charizmu M. Labudu, významnej osobnosti uznávanej vedeckou komunitou, láskavého človeka, kolegu, priateľa. Práve Milan Labuda bol hlavným organizátorom TTP3 vo Vysokých Tatrách v r. 1999 a viedol slovenskú skupinu na predchádzajúcich TTP.

Na konferencii prezentovali vedeckí pracovníci široké spektrum výsledkov svojich výskumov, metodické poznatky a skúsenosti z terénnych aj laboratórných prác. Diskutovanými témami boli interakcie kliešť-patogén, imunopatológia, genomika a proteomika, fyziológia, biochémia, metódy boja proti kliešťom, problematika vývoja vakcín, aktuality a nové metodické prístupy v diagnostike patogénov a pod.

Slovenskí účastníci prispeli dvomi odbornými prednáškami. Prvý príspevok Imricha Baráka (UMB SAV) bol venovaný detekcii bakteriálnych patogénov v kliešťoch pomocou DNA čipu s elektronickou možnosťou vyhodnotenia výsledku. Druhú o anticytokinovej aktivite extraktu slinných žliaz kliešťov prezentovala Iveta Vančová (VU SAV). Ďalšie výsledky boli prezentované formou 12 posterových prezentácií. Početná bola aj skupina z ČR, najmä z Parazitologického ústavu AV ČR v Českých Budejoviciach a Masarykovej univerzity Brno.

V závere konferencie bolo odbornou komisiou ocenených certifikátom za vynikajúcu posterovú prezentáciu 7 posterov, z ktorých tri ceny si priniesli slovenskí účastníci - Branislav Peťko a kol. a Viktória Majláthová a kol. z PaÚ SAV a Eva Špitalská a kol. z VÚ SAV. Tieto ocenenia prezentovaných výsledkov nie sú náhodou, veď práve V. Majláthová v tomto roku získala cenu Mladý vedec Slovenska 2007 a E. Špitalská Cenu pre mladého českého a slovenského mikrobiológa od Československej spoločnosti mikrobiologickej. Ďalšie dve ocenenia si odniesli mladí vedci z partnerského Parazitologického ústavu AV ČR. Uvedené ocenenia sú výsledkom úsilia českej a slovenskej parazitologickej školy, v rámci ktorej sa v tomto roku konal už 8. ročník Českých a slovenských parazitologických dní a na ktorej mali početné zastúpenie práve účastníci TTP6.

Účasťou na tejto konferencii účastníci získali ďalšie nové poznatky a skúsenosti, ktoré budú mať využitie pri konkrétnej vedeckej práci na projektoch a výbere nových tém pre diplomantov a doktorandov. Nadviazali sa nové kontakty, ktoré budú využité pri príprave nových projektov.

Konferenciu TTP6 možno považovať za svetovú reprezentáciu najnovších výsledkov kolektívov a jednotlivcov v danej vednej oblasti z celého sveta. Za prezentované výsledky slovenských účastníkov na tejto svetovej konferencii môžeme byť právom hrdí.

B. Peťko

Konferencia „Prírodné ohniskové nákazy“

Odborná lekárska i veterinárska obec sa čoraz častejšie stretáva s dôsledkami globálnych klimatických zmien aj na Slovensku. Objavili sa nové prírodné ohniskové infekčné a parazitárne choroby. Prenášačmi pôvodcov na ľudí i zvieratá sú najmä kliešte a komáre. Z nových bakteriálnych nákaz to sú najmä lymfická borelióza a anaplazmóza, z protozoárných babezióza a hepatozoonóza, z helmintóz echinokokóza, dirofilarióza, fascioloidóza a iné. Nemenej významné však zostávajú aj „staršie“ nákazy, kde dochádza k zmenám v parazito-hostiteľských vzťahoch. Konferencia „Prírodné ohniskové nákazy“ sa konala 3.-5. októbra 2008 v priestoroch Inštitútu vzdelávania veterinárnych lekárov a organizovala ju Slovenská parazitologická spoločnosť pri SAV za účasti popredných slovenských odborníkov akademických, univerzitných a špecializovaných zdravotníckych a veterinárskych pracovísk.

Mala za cieľ zhrnúť doterajšie poznatky o výskyte prírodné-ohniskových nákaz na Slovensku a v strednej Európe na základe vlastných výsledkov výskumu a načrtnúť možné dopady klimatických zmien na šírenie sa týchto nákaz na Slovensku. Prínosom bola aktívna informovanosť odbornej i širokej verejnosti pre zlepšenie diagnostiky, terapie a prevencie prírodné ohniskových nákaz ľudí a zvierat v podmienkach klimatických zmien.

Celkove odznelo 36 odborných prednášok, k nahliadnutiu bolo inštalovaných 25 plagátových prezentácií. Príspevky sú zhrnuté v zborníku z tohto podujatia a sú k nahliadnutiu: <http://www.saske.sk/pau/konferencia/zbornik.pdf>

Konferencia bola venovaná výročiu nedožitého 85. narodenín dvoch významných slovenských pedagógov a vedcov v epidemiológii, prof. MUDr. Emila Kmetyho, DrSc. a prof. MUDr. Rastislava Pospíšila, DrSc.

V. Majláthová

VÝZNAMNÉ OCENENIA PRE SLOVENSKÝCH PARAZITOLÓGOV

Významné štátne vyznamenanie udelené profesorovi Dubinskému

Vstup do roka 2008 bol pre parazitologickú a zároveň aj veterinársku obec výnimočnejší ako po iné roky. Niesol sa totiž v znamení mimoriadneho úspechu profesora MVDr. Pavla Dubinského, DrSc. a tým aj úspechu celého Parazitologického ústavu SAV v Košiciach udelením Pribinovho kríža II. triedy za významné zásluhy o sociálno-hospodársky rozvoj Slovenskej republiky. Toto vysoké štátne vyznamenanie udelil prof. Dubinskému 1. januára 2008 prezident republiky Ivan Gašparovič na návrh Vlády SR. Prezident SR v ňom ocenil významné vedecké dielo prof. Dubinského v oblasti parazitológie, vytvorenie školy výskumu biochémie a fyziológie parazitických červov a molekulárnej epidemiológie parazitárnych ochorení prenosných zo zvierat na človeka – zoonóz. Ocenil jeho dlhoročné významné pedagogické a organizátorské zásluhy vo vedeckom živote doma i v medzinárodnom meradle. Výstižne tento prínos charakterizoval v svojom slávnostnom príhovore prezident republiky, citujem: "Ak sme dnes, pri príležitosti nášho najväčšieho občianskeho sviatku, Dňa vzniku Slovenskej republiky, odovzdali vysoké štátne vyznamenania ľuďom, ktorí dokázali spojiť svoje ja – svoje tvorivé, organizačné a humánne vlastnosti a schopnosti – s celospoločenským záujmom, vzdávame im zaslúžený hold," zdôraznil Ivan Gašparovič pri odovzďavaní štátnych vyznamenaní.

V mene zamestnancov a doktorandov Parazitologického ústavu SAV úprimne blahoželám profesorovi Dubinskému k udeleniu vysokého štátneho vyznamenania. Vnímame to nielen ako prejav uznania jeho osoby, ale aj ako uznanie vednej disciplíny – parazitológie, ktorej zasvätil svoj život a ktorú týmto pozdvihol v povedomí pracovníkov Slovenskej akadémie vied, v povedomí akademickej obce i širokej slovenskej verejnosti. Vysoko si všetci ceníme toto ocenenie, je to pre nás česť pracovať po boku oceneného, stretávať sa s ním, diskutovať o našich vedeckých plánoch, radiť sa s ním a v neposlednom rade tešiť sa z dosiahnutých výsledkov a ďalších ocenení, ktoré vznikli pod jeho 20-ročným vedením nášho ústavu. Veríme, že toto ocenenie bude stimulom do jeho ďalšej vedeckej práce.

Zároveň by som chcel v mene pracovníkov Ústavu profesorovi Dubinskému zaželať do roku 2008 a ďalšieho obdobia pevné zdravie, neuhasínajúceho tvorivého ducha, dobrých spolupracovníkov schopných pokračovať vo Vašom diele, dobré a prosperujúce pracovné prostredie a veľa veľa ďalších úspechov v pracovnom i osobnom živote.

B. Peťko

Tretí ročník ocenení „Vedec roka 2007“ aj do Košíc

Slávnostné udeľovanie ocenení významným osobnostiam vedy a techniky Slovenska v rámci akcie „Vedec roka SR 2007“ sa konalo dňa 14. marca 2008 na pôde Zväzu slovenských vedecko-technických spoločností (ZSVTS) v Bratislave za účasti podpredsedu vlády SR pre vedomostnú spoločnosť Dušana Čaploviča, generálneho riaditeľa Sekcie vedy a techniky MŠ SR Mikuláša Šupína, predsedu Slovenskej akadémie vied prof. Štefana Lubyho, predsedu ZSVTS doc. Jána Lešinského, konateľa a riaditeľa spoločnosti CEPIT Management (významného sponzora podujatia) Axela Albrechta, ktorí zasadli do čestného predsedníctva, zástupcov vedy a výskumu a bohato zastúpenej novinárskej obce vrátane predsedníčky Slovenského syndikátu novinárov Zuzany Krútkej.

Podujatie, ktorého vyhlasovateľom je Journalist Studio (J/S) v spolupráci s Klubom vedecko-technických žurnalistov (KVTŽ) SSN, moderovali dvaja členovia riadiaceho výboru "Vedca roka", Ľubomír Lenoč, riaditeľ J/S a predseda KVTŽ SSN a hydroológ Viliam Novák, vedec zo SAV a jeden z odborných garantov podujatia, ktorý sa zhostil aj významnej úlohy – čítania laudácií na ocenených.

Ocenenia v rámci Vedca roka sa udeľujú v 5 kategóriách: Vedec roka SR 2007, Technológ roka SR 2007, Mladý výskumník roka SR 2007, Za výsledky v programoch RÚ a Uznanie za celoživotné dielo.

Z Košíc medzi vyznamenanými ako Mladý výskumník SR roka 2007 bola RNDr. Viktória Majláthová, PhD., Parazitologický ústav SAV Košice, odborníčka v oblasti „parazitológia, molekulárna biológia“ ocenená za *významné a originálne výsledky v oblasti parazitológie so zameraním na nové vynárajúce sa parazitarne a klieštami prenášané infekčné choroby ľudí a zvierat a cirkuláciu ich pôvodcov v prírodných ohniskách.*

Prevzaté z www.sav.sk a upravené redakciou

Čestné uznanie Predsedníctva SAV

Vo štvrtok 12. júna 2008 odovzdali v Košiciach ceny víťazom súťaže mladých vedeckých pracovníkov SAV do 35 rokov.

Slávnostnému večernému odovzdávaniu cien v Dome umenia v Košiciach predchádzali dve podujatia. V stredu 11. júna 2008 sa stretli organizátori s košickými novinármi, aby predstavili zámer a cieľ podujatia "Košice - mesto mladých vedcov a umelcov". Tak znie totiž hlavná myšlienka spolupráce Slovenskej akadémie vied a Štátnej filharmónie v Košiciach. "Keďže chceme poskytnúť priestor mladým ľuďom, pripravili sme pre nich opäť spoločnú akciu," uviedol jeden z organizátorov doc. MVDr. Branislav Peťko, CSc., ktorý stál pri zrode tejto myšlienky. A druhý "pôvodca", riaditeľ Štátnej filharmónie v Košiciach Mgr. Július Klein, doplnil "Aj umelcom záleží na mladi. Preto pred siedmimi rokmi vznikol projekt *Zlatá nota Slovenskej sporiteľne*, v ktorom sa oceňujú najlepší mladí hráči a speváci. A keďže novoročné koncerty našej filharmónie a SAV sa stali už tradíciou, povedali sme si, že spoluprácu môžeme rozšíriť a prepojiť hudbu a vedu aj medzi mladými. Výsledkom je už piaty *Koncert mladých – umelci vedcom.*"

Súťaž mladých vedeckých pracovníkov SAV, ktorej cieľom je vytvoriť súťaživé prostredie u mladých vedeckých pracovníkov a oceniť ich talent, predstavil člen Predsedníctva SAV doc. RNDr. Peter Javorský, DrSc. Okrem iného povedal "V tomto, už piatom ročníku sa súťaže zúčastnilo 27 mladých vedeckých pracovníkov, z toho osem

z I. oddelenia vied, trinásť z II. oddelenia a šesť z III. oddelenia vied SAV. Celkovo bolo udelených deväť cien a tri čestné uznania. Pre mladých vedcov je to dobrá šanca vylepšiť si pracovné schopnosti a lepšie prezentovať svoje výsledky."

Popoludní bol v aule Ústavov SAV na Watsonovej ulici v Košiciach seminár, na ktorom sedem mladých žien a mužov prezentovalo svoje práce ocenené v súťaži. Zo všetkých oddelení vied SAV bolo celkovo v súťaži mladých vedeckých pracovníkov SAV do 35 rokov ocenených 12 prác. Piaty autori však v ich slávnostný deň boli v zahraničí alebo mali iné neodkladné záležitosti, takže prezentácií bolo o niečo menej.

Podujatia venované víťazom súťaže mladých vedcov vyvrcholili večer koncertom mladých umelcov v Dome umenia, na ktorom sa zúčastnili aj prvý podpredseda SAV prof. Ján Slezák, zástupkyňa Snemu SAV Tatjana Hurtalová i viacerí členovia predsedníctva SAV. Prof. Ján Slezák v úvodnom príhovore zdôraznil, že v súčasnosti celá Európa buduje spoločnosť založenú na vedomostiach a stále väčší dôraz sa kladie na kvalitu. "Cieľom SAV je stimulovať našu činnosť k lepšej kvalite, ktorá nám zabezpečí konkurencioschopnosť v rámci Európy. Hľadáme výnimočnosť, a preto sa tu i dnes stretávame na našej súťaži o najlepšiu publikáciu, o najlepších mladých vedeckých pracovníkov. Podobné súťaže prebiehajú v SAV v rôznych formách a na rôznych stupňoch. Celá spoločnosť sa orientuje na nadpriemernosť a slovo excelentnosť rezonuje vo všetkých oblastiach."

Potom siedmi ocenení mladí vedci predniesli prednášky na rôzne témy - od génov, cez hľadanie zmyslu života až po euro. Mimoriadnou udalosťou bolo videospojenie s Romanom Lysákom, ktorý svoju prednášku predniesol sediac v laboratóriu vo Fermilabe neďaleko Chicaga v USA, kde je na študijnom pobyte.

Program pokračoval slávnostným večerom a koncertom Mladí mladým – umelci vedcom v košickom Dome umenia. Podpredseda SAV prof. Ján Slezák, ktorý odovzdával diplomy a odmeny spojené s cenou, sa v slávnostnom úvodnom príhovore netajil radosťou nad úspechmi mladých.

Po slávnostnom odovzdaní cien víťazom sa začal koncert Štátnej filharmónie v Košiciach pod taktovkou dirigenta Petra Šumíka. Ako sólisti v ňom vystúpili huslista Maroš Potokár, klarinetista Martin Švec (čerstvý držiteľ ocenenia Zlatá nota Slovenskej sporiteľne 2007) a akordeonista Michal Červienka. Odzneli diela W. A. Mozarta, C. M. von Webera, M. Majkusiaka a B. Smetanu. Slávnostný večer sa skončil spoločenským stretnutím.

Pracovníčka Parazitologického ústavu SAV v Košiciach MVDr. Martina Miterpáková, PhD. získala Čestné uznanie za významné a originálne výsledky o výskyte a expanzii na Slovensku nových pôvodcov závažných, život ohrozujúcich chorôb ľudí a zvierat, spôsobených pásomnicami a obľými červami.

Prevzaté z www.sav.sk a upravené redakciou

Ceny SAV 2008 s rekordami

18. júna 2008 v Malom kongresovom centre SAV v Bratislave boli slávnostne odovzdané Ceny SAV tohtoročným laureátom.

Ceny odovzdal predseda Slovenskej akadémie vied a predseda Vedeckej rady SAV prof. Štefan Luby za účasti podpredsedov Vlády SR Jána Mikolaja a Dušana Čaploviča. Na slávnostnom ceremoniáli sa zúčastnili aj podpredsedovia SAV Viera Rosová, Fedor Gömöry, Ivan Zahradník, Dušan Kováč, predsedníčka Snemu SAV Dagmar Podmaková a ďalšie osobnosti zo SAV. Medzi hosťami ceremoniálu bol aj generálny riaditeľ Sekcie rozpočtovej politiky MF ST Radovan Majerský, predseda Rady

vysokých škôl SR prof. Viktor Smieško a ďalší predstavitelia spoločenského, kultúrneho aj politického diania na Slovensku.

Ceny boli odovzdané v štyroch kategóriách – Ceny SAV za vedecko-výskumnú činnosť, Cenu SAV za výsledky spolupráce s vysokými školami, Cenu SAV pre mladého vedeckého pracovníka (do veku 35 rokov) a Ceny SAV za vedecko-popularizačnú činnosť.

Cenu SAV si odniesol aj riaditeľ Parazitologického ústavu SAV doc. MVDr. Branislav Peťko, CSc., konkrétne Cenu SAV za vedecko-popularizačnú činnosť za propagáciu významu vedy a presadzovanie jej rozvoja.

Predseda SAV prof. Štefan Luby vo svojom príhovore konštatoval, že 55. výročie vzniku SAV, pretože nepatrí k okrúhlym, si pripomíname komornejšie, viac smerom dovnútra Akadémie. Podujatia dosiaľ vyvrcholili 12. júna udelením ocenenia Laureát Slovak Gold 2007 Slovenskej akadémii vied. Toto ocenenie sa udeľuje každoročne jednej fyzickej alebo právnickej osobe za jej dlhoročný prínos pre Slovensko. "Druhým vrcholom osláv je dnešné podujatie, odovzdávanie Cien SAV za účasti čelných predstaviteľov Vlády SR," zdôraznil predseda SAV.

V ďalšej časti svojho vystúpenia sa prof. Štefan Luby venoval histórii tejto inštitúcie. Pripomenul, že vznikla transformáciou zo Slovenskej akadémie vied a umení dňa 18. júna 1953, teda presne pred 55 rokmi a podrobne zrekapituloval cesty k vzniku SAV aj jej históriu do dnešných čias.

V rámci svojho vystúpenia predseda SAV s úsmevom zacitoval zo zatiaľ fiktívnej Guinnessovej knihy rekordov SAV - najstaršími vedeckými pracoviskami Slovenska sú Meteorologické a biofyzikálne observatórium (dnes Geomagnetické observatórium) v Hurbanove a Arborétum Mlyňany, ktoré vznikli koncom 19. storočia. Na prvom z týchto pracovísk je ešte v činnosti najstarší slovenský seizmograf so záznamom na papier pokrytý sadzami. V druhom vypestovali najväčšie borovicové šišky na území Slovenska – ide o šišky kanadskej borovice, ktoré po vysušení vážia celý kilogram. Na Lomnickom štíte pracuje najvyššie položené slovenské vedecké pracovisko so slnečným koronografom a ďalšími prístrojmi. Najvyššie vykonanými vedeckými experimentmi boli štyri experimenty v rámci vesmírnej misie pod názvom Štefánik počas letu kozmonauta Ivana Bellu roku 1999. V Ústave experimentálnej fyziky SAV v Košiciach dosiahli najnižšiu teplotu na území krajiny – takmer mínus 273 stupňov Celzia, teda veľmi blízka absolútnej nule. Najľahším slovenským kovom je penový hliník z Ústavu materiálov a mechaniky strojov SAV v Bratislave, ktorý pláva na hladine vody. Elektrotechnický ústav SAV na vlastnom zariadení vytvoril najsilnejšie magnetické pole na Slovensku s hodnotou 12 Tesla. Najväčším systémom zberu a spracovania údajov je Národná seizmická sieť, ktorú realizoval Geofyzikálny ústav SAV. Najväčšou vedeckou databázou SR na vedecké účely je Národný jazykový korpus, ktorý vytvárajú v Jazykovednom ústave EŠ SAV v Bratislave. Najťažšou knihou je faksimilné vydanie Kamaldulskej Biblie, o ktoré sa zaslúžil Slavistický ústav JS SAV v Bratislave a váži vyše 10 kilogramov. Najrozsiahlejšou encyklopedickou sériou je Encyklopaedia Beliana, ktorú pripravuje Encyklopedický ústav SAV a vydáva Vydavateľstvo SAV VEDA.

Z vážnejších rekordov predseda SAV pripomenul, že v SAV pracujú aj najcitovanejší slovenskí vedci – Richard Kvetňanský z Ústavu experimentálnej endokrinológie SAV, prof. Vladimír Bužek z Fyzikálneho ústavu SAV, ktorí majú do 5 tisíc citácií. Najcitovanejšími ženami sú Silvia Pastoreková z Virologického ústavu SAV a prof. Daniela Ježová z Ústavu experimentálnej endokrinológie SAV – po vyše 2 tisíc ohlasov. Najcitovanejšími manželskými párami sú Jaromír a Silvia Pastorekovi z

Virologického ústavu SAV – vyše 6 tisíc citácií, manželia Vladimír a Oľga Malkinovi z Ústavu anorganickej chémie SAV – vyše 4 tisíc ohlasov. "Slovenská akadémia vied získala celý rad – myslím si, že na jednu inštitúciu najviac – domácich a medzinárodných ocenení, približne desať veľkých medzinárodných cien a hodne vyše desať štátnych vyznamenaní," dodal prof. Štefan Luby už vážnejšie. "Verím preto, že stránky novej knihy rekordov sme ešte nezaplňili a v tomto duchu môžeme pokračovať. V zatiaľ virtuálnej knihe je dosť miesta a ani o perá nie je núdza. Nech je to pre nás povzbudením do ďalších rokov."

Prevzaté z www.sav.sk a upravené redakciou

Mesto Košice ocenilo vedcov zo SAV

V stredu 7. mája 2008 vyvrcholili týždeň trvajúce oslavy nazvané Dni mesta Košice už tradične dobovým ceremoniałom pred Historickou radnicou a Štátnym divadlom na Hlavnej ulici v Košiciach, ktorého súčasťou bolo aj oceňovanie významných osobností mesta Košíc. Obyvatelia Košíc si takto už po štrnásťkrát pripomenuli udelenie erbovej listiny mestu Košice 7. mája 1369, ako prvému právnickému subjektu v Európe, uhorským panovníkom Ľudovítom Veľkým.

Pri príležitosti spomínaných osláv odovzdal primátor Košíc František Knapík desiatim jednotlivcom a trom kolektívom Cenu mesta Košice, ktorú im za prínos v rozvoji mesta a jeho propagácii udelilo Mestské zastupiteľstvo (MZ). Medzi ocenenými osobnosťami z rôznych oblastí spoločenského a verejného života -vedy, školstva, kultúry, duchovnej služby, výroby i športu bol tiež doc. MVDr. Branislav Peľko, CSc., riaditeľ Parazitologického ústavu SAV v Košiciach. Košičania ho poznajú aj ako dlhoročného vedúceho Oddelenia prírodne ohniskových nákaz PÚ SAV z množstva vystúpení v médiách a na prednáškach, kde informuje najmä o výskyte kliešťov a ich možnostiach prenášať rôzne ochorenia na človeka. Primátor Košíc zohľadnil tiež angažovanosť docenta Peľka vo vedeckých orgánoch, okrem iného ako člena Predsedníctva SAV (v rokoch 1998 – 2007) i v rôznych vedeckých radách a odborných komisiách.

Prevzaté z www.sav.sk a upravené redakciou

Ocenenia zo Slovmediky

Na výstave Slovmedica v utorok 7. októbra večer ocenili aj prácu Parazitologického ústavu SAV a SAV ako inštitúciu.

V priestoroch bratislavskej Incheby sa v dňoch 7. – 9. októbra stretli odborníci z oblasti zdravotníctva na tradičnej výstave Slovmedica. Spolu 61 vystavovateľov z troch krajín prezentovalo najnovšie trendy v medicíne a starostlivosti o pacienta.

Špecializovaná výstava Slovmedica bola určená v prvom rade pre lekárov a zdravotnícky personál, ale svoje si tu našla aj laická verejnosť. Zo Slovenskej akadémie vied svoje exponáty a postery na výstave prezentovali Parazitologický ústav SAV, Ústav polymérov SAV a Ústav zoológie SAV. Súčasťou podujatia bola aj výstava pomôcok pre telesne postihnutých Non-Handicap.

Jednu zo šiestich cien Zlatá Incheba 2008 za prácu Závažné parazity ľudí, zvierat a rastlín Slovenska na prelome tisícročí na slávnostnom spoločenskom stretnutí na úvod výstavy za SAV a Parazitologický ústav SAV v Košiciach prevzali člen predsedníctva SAV prof. Fedor Čiampor a riaditeľ ústavu doc. Branislav Peľko z rúk predsedníčky hodnotiacej komisie výstavy prof. Eleny Kukurovej a člena predstavenstva, marketingového riaditeľa spoločnosti Incheba Expo Bratislava Alexandra Rozina ml.

Jednu z dvoch zvláštnych cien za dlhoročnú spoluprácu na výstavných podujatiach pri aplikácii nových poznatkov a technológií do praxe generálny riaditeľ Incheby udelil aj Slovenskej akadémii vied. Za SAV ju prevzal člen Predsedníctva SAV prof. Fedor Čiampor.

Prevzaté z www.sav.sk a upravené redakciou

Slovenský festival kazuistik z pediatrie

V dňoch 28. a 29.03.2008 sa v aule Lekárskej fakulty UPJŠ v Košiciach uskutočnil 1. Slovenský festival kazuistik z pediatrie, ktorý bol zároveň Dňom Detskej fakultnej nemocnice v Košiciach. Podujatie organizovala Detská fakultná nemocnica v Košiciach, Lekárska fakulta UPJŠ v Košiciach a II. klinika detí a dorastu LF UPJŠ a DFN v Košiciach.

Zámerom organizátorov 1. Slovenského festivalu kazuistik z pediatrie je podpora vytvárania nových príležitostí pre budovanie kolegiálnych vzťahov v rámci pediatrie, jej špecializácií i príbuzných medicínskych odborov a tiež vytvoriť tradíciu pravidelných festivalov kazuistik z pediatrie.

Ďalším zámerom bolo poskytnutie priestoru pre otvorené informovanie sa o zložitých, zvláštnych, raritných či komplikovaných prípadoch v medicíne. Je príležitosť upozorniť na prípadné diagnostické a terapeutické chyby s prevenciou ich neopakovania sa v budúcnosti.

Kazuistikami je tak možné rozšíriť spôsob a metódu kontinuálneho medicínskeho vzdelávania v praxi, ktorá slúži nielen lekárom lôžkových oddelení, ale najmä praktickým lekárom.

Konferenciu otvoril hlavný organizátor doc. MUDr. Milan Kuchta, CSc. Na slávnostnom otvorení vystúpila aj riaditeľka DFN v Košiciach MUDr. Ingrid Urbančíková, za LF UPJŠ v zastúpení dekana fakulty vystúpila prodekanka prof. MUDr. E. Podracká, CSc. A prítomných v mene predsedu ÚDZS pozdravila MUDr. Beáta Černáková, MPH.

Pozvanie na konferenciu prijali aj krajskí a celoslovenskí hlavní odborníci MZ SR pre pediatriu - prof. MUDr. P. Bánovčín, CSc., neonatológiu - prof. MUDr. M. Zibolen, CSc., pediatrickú anesteziológiu a intenzívnu medicínu - Doc. MUDr. K. Kráľinský, CSc., mim. prof. Podujatie podporil aj predseda Slovenskej pediatrickej spoločnosti prof. MUDr. T. Šagát, CSc. V auditóriu i počas diskusií bolo vidieť viacero primárov detských oddelení z celého Slovenska. Medzi aktívnymi účastníkmi boli aj významní odborníci z Českej republiky doc. MUDr. P. Kohout, CSc. z Prahy, z Olomouca delegácia pod vedením prof. MUDr. V. Mihála, CSc., z Brna prof. MUDr. H. Hrstková, CSc., z Ostravy prof. MUDr. J. Slaný, CSc. Medzi pozvanými rečníkmi nechýbali ani prof. MUDr. S. Dluholucký, CSc., či vitálny prof. MUDr. L. Šoltés, DrSc. Stretlo sa tu aj viacero slovenských lekárov pracujúcich v pediatrii v Čechách.

Na podujatí bolo za oba dni okrem študentov LF oficiálne zaregistrovaných vyše 500 účastníkov, ktorých pracoviská pokrývali temer celé Slovensko. Záujem odbornej verejnosti o podujatie bol vysoký a poukazuje na to, že organizátori dobre vybrali zaujímavý segment pre kontinuálne vzdelávanie v pediatrii. Hlavné témy konferencie boli z oblasti pediatrickej gastroenterológie, hepatológie a výživy, z pediatrickej endokrinológie a zamerané boli aj na nové liečebné a diagnostické postupy. Pertraktované boli však prakticky všetky hlavné oblasti detského lekárstva a to spolu v 61 prezentáciách, rozdelených do 10 blokov.

Abstrakty všetkých prezentácií vyšli v suplemente č. 2 časopisu *Pediatrica*, ktoré vydáva vydavateľstvo Samedí (www.samedi.sk) ako štruktúrované a prednášky pozvaných rečníkov a niektoré vybrané prednášky boli vo forme rozšírených abstraktov. Organizátori vyhlásili súťaž o najlepšiu odbornú prezentáciu festivalu, ktoré posudzoval vedecký výbor v zložení prof. MUDr. H. Hrstková, CSc., doc. MUDr. M. Kuchta, CSc., mim. prof., doc. MUDr. K. Kráľinský, PhD., mim. prof., MUDr. J. Bazár. Prvú cenu za najlepšiu prezentáciu kazuistiky na 1. SFKP (na základe anonymného hlasovania všetkých účastníkov), získala práca autorov: Szabadosová V., Kinčeková J. (PaÚ SAV), Kisošová G., Hudáčková D.: Alveolárna echinokokóza pečene.

Prvý festival kazuistik bol venovaný pediatrii, ktorá je jedným z najviac preventívne zameraných odborov medicíny. Predpokladáme, že využitím všetkých pozitívnych stránok festivalu kazuistik je možné parciálne prispieť k skvalitneniu poskytovanej zdravotnej starostlivosti a k akcelerácii zavádzania nových diagnostických a liečebných postupov.

Prevzaté z www.kazuistika.sk a upravené redakciou

Ocenenia nevedeckým pracovníkom

V stredu 21. mája 2008 pri príležitosti 55. výročia vzniku SAV odovzdali Pamätné plakety SAV nevedeckým pracovníkom jej 2. oddelenia vied.

Na slávnosti v Malom kongresovom centre SAV na Štefánikovej ulici v Bratislave sa zúčastnili prvý podpredseda SAV prof. Ján Slezák, predseda Učenej spoločnosti SAV prof. Fedor Čiampor a ďalší hostia – zástupcovia Predsedníctva SAV, Výboru Snemu SAV, riaditelia ústavov SAV, spolupracovníci ocenených.

Pamätné plakety SAV odovzdal podpredseda SAV za Oddelenie vied o živjej prírode a lekárskech vedách SAV Ivan Zahradník. Vo svojom príhovore pripomenul, že v týchto dňoch si SAV pripomína 55. výročie svojho vzniku. Konštatoval, že Akadémia počas 55 rokov svojej existencie prechádzala búrlivým vývojom, rovnako, ako celá spoločnosť. Je však príznačné, že doba nežičila rozvoju vedy ako to bolo v mnohých iných krajinách sveta, napriek tradícii, ktorá u nás bola. "Je však veľmi dôležité, že SAV prežila, čo zásadným spôsobom ovplyvnilo rozvoj vedy na Slovensku," zdôraznil podpredseda SAV. "A prežila nielen vďaka výnimočným vedeckým osobnostiam, nielen vďaka organizátorom vedy, vďaka stovkám vedeckých pracovníkov, ktorí vedu realizovali, ale určite SAV prežila aj vďaka vám, ktorých dnes oceňujeme – vďaka administratívnym pracovníkom, vďaka robotníkom, vďaka technickým pracovníkom, ktorí trpezlivo aj za spomínaných nevelmi priaznivých podmienok, pokiaľ ide o pracovnú podmienky aj oceňovanie práce, vytrvali s nami, pomáhali nám a dokázali dovŕšiť to naše spoločné dielo to takého stavu, že dnes sme vážnou a rovnocennou organizáciou v rámci Európy. Preto sa Predsedníctvo SAV pri tejto príležitosti rozhodlo oceniť aj vašu prácu a vaše zásluhy na tomto výsledku."

Pamätnú plaketu SAV pri príležitosti 55. výročia jej vzniku získala aj Mária Lazarovská, samostatná technická pracovníčka z Parazitologického ústavu SAV v Košiciach, ktorá sa podieľa na riešení technických úloh vedeckých projektov VEGA, APVV a 6. RP EÚ na pracovisku. V ústave pracuje od roku 1990.

Prevzaté z www.sav.sk a upravené redakciou

Redakčná rada sa pripája ku gratuláciám všetkým oceneným a žela im veľa zdravia, tvorivých síl a ďalších profesionálnych a osobných úspechov.

KALENDÁR PARAZITOLOGICKÝCH PODUJATÍ 2009 - 2010

2009

- Seminár o živote a diele prof. MVDr. Pavla Dubinského, DrSc.,
12. február 2009 o 14:00, Košice, Slovensko
www.saske.sk/pau/sps/dubinsky/index.html
- Labudove dni, 23. – 24. apríl 2009, Bratislava, Slovensko
www.saske.sk/pau/sps/labudovedni/index.html
- Cestovní medicína - paraziti stále aktuálnější, 7. apríl 2009,
Praha – Lékařský dům, Česká republika
- Jírovcovy protozoologické dny, jar 2009, Česká republika
www.parazitologie.cz/protozoologie/
- Helmintologické dny, 330/370^a 1 2009, Rgp| kq' O . "Xtcpqxunđ 'r rđ fl. "Xtcpqx" pcf 'F { Iq|" ěská republika
<http://botzool.sci.muni.cz/HD/>
- Prowázkove dni, 2009, Slovensko
kontakt: doc. F. Ondriska - ondriska@hpl.sk
- 4th World Congress on Leishmaniasis, February 3 – 7, 2009, Lucknow, India
www.worldleish4.org
- International Meeting on Emerging Diseases and Surveillance, February 13 – 16,
2009, Vienna, Austria
<http://imed.isid.org/>
- XIII International Congress of Protistology
XXV Meeting of the Brazilian Society of Protozoology
XXXVI Annual Meeting on Basic Research in Chagas Disease
August 23 – 28, 2009, Rio de Janeiro, Brazil
www.twogueder.com/xiii/
- 6th European Congress on Tropical Medicine and International Health,
September 6 – 10, 2009, Verona, Italy
www.festmih.org/verona2009/
- III International Giardia and Cryptosporidium Conference, October 11 – 15,
2009, Orvieto, Italy, www.cryptogiardia09.org
- 22nd WAAVP conference, August 8 – 13, 2009, Calgary, Canada

2010

- XII. International Congress of Parasitology (ICOPA XII), 15th-20th August
2010, Melbourne, Australia

VÝZVA

na podávanie návrhov na Cenu Slovenskej parazitologickej spoločnosti pri SAV za najlepšiu vedeckú prácu mladých parazitológov za rok 2008

Súťaže sa môže zúčastniť každý člen SPS pri SAV, ak je v práci prvým autorom a v roku uverejnenia práce neprekročil 35 rokov. Cena SPS sa udeľuje k 30. aprílu bežného roka.

Prihlášky do súťaže doložené 3 separátnymi výtlačkami práce sa predkladajú výboru SPS pri SAV do 1. januára bežného roka spolu s písomným odporúčaním vedúceho pracoviska (prípadne školiteľa).

Práce hodnotí trojčlenná komisia menovaný výborom SPS pri SAV s prihliadnutím na ich kvalitu, aktuálnosť problematiky a impakt faktor časopisu v ktorom boli príspevky uverejnené.

Komisia vyhodnotí predložené publikované práce a určí publikácie na prvom, druhom a treťom mieste. Výbor SPS pri SAV udelí finančné odmeny a Diplomy SPS pri SAV na podujatí poriadanom SPS pri SAV. Peňažná prémie pripadajúca na odmenenú prácu bude rozdelená pre autora a spoluautorov, členov SPS do 35 rokov, podľa podielu na práci.

Prihlášky do súťaže o Cenu SPS mladých parazitológov posielajte do 28.2.2009 na adresu:

**SPS pri SAV
Parazitologický ústav SAV
Hlinkova 3
040 01 Košice**

Výbor SPS pri SAV

Profesor MVDr. Pavol Dubinský, DrSc. preberá vysoké štátne vyznamenanie Pribinov kríž II. triedy z rúk Prezidenta SR Ivana Gašparoviča (foto: Kancelária Prezidenta SR)

Mladá výskumníčka roka Viktória Majláthová preberá ocenenie od predsedu SAV Štefana Lubyho (foto: www.sav.sk)

Ocenená Martina Miterpáková preberá Čestné uznanie Predsedníctva SAV z rúk člena PSAV Petra Javorského (foto: I. Hovorka)

Vľavo Zlatá Incheba, vedľa nej zvláštna cena pre SAV (foto: www.sav.sk)

Branislav Peťko preberá Cenu SAV za vedecko-popularizačnú činnosť za propagáciu významu vedy a presadzovanie jej rozvoja z rúk predsedu SAV Štefana Lubyho. (foto: www.sav.sk)

Vedci zo Slovenskej akadémie vied ocenení Cenou primátora mesta Košice - Marián Gajdoš (vľavo) a Branislav Peťko (vpravo) s primátorom Košíc Františkom Knapíkom (v strede). (foto: www.sav.sk)

Mária Lazarovská z Parazitologického ústavu SAV preberá plaketu z rúk podpredsedu SAV Ivana Zahradníka. (foto: www.sav.sk)

Slovenská parazitologická spoločnosť pri SAV
Hlinkova 3
040 01 Košice
Tel: 055 63 344 55; Fax: 055 63 314 14
E-mail: pausav@saske.sk
Web: www.saske.sk/pau/sps.html

Výbor Slovenskej parazitologickej spoločnosti pri SAV:

Predseda:

Doc. MVDr. Branislav Peťko, CSc.

Podpredseda:

Doc. RNDr. František Ondriska, PhD.

Tajomník:

Doc. RNDr. Michal Stanko, DrSc.

Pokladník:

Prof. MVDr. Valéria Letková, CSc.

Členovia:

Prof. MVDr. Lýdia Čisláková, CSc.

RNDr. Elena Kocianová, DrSc.

Prof. Jozef Halgoš, DrSc.

Revízna komisia:

RNDr. Vladimíra Hanzelová, DrSc.

RNDr. Ivica Hromadová, PhD.

RNDr. Marta Špakulová, DrSc.

Správy SPS pri SAV boli vydané s príspevím Rady slovenských vedeckých spoločností pri SAV.